

Rapport 0461

RAPPORTEN BESTÄLLD AV

FORSKNINGSÖVERSIKT

Kvinnors företagande

En sammanställning av relevant
forskning som rör hinder för
kvinnors företagande

Vi stärker Sverige genom att stärka företagens konkurrenskraft

Tillväxtverket ska skapa så bra förutsättningar som möjligt för företag i hela landet att vara konkurrenskraftiga. Det innebär att vi öppnar dörrar och river barriärer – för ett Sverige där fler företag vill, kan och vågar.

Kunskap, nätverk och finansiering är våra viktigaste verktyg. Tillväxtverkets insatser skapar direkta resultat hos de företag och aktörer som vi samverkar med, men även förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Vårt största enskilda uppdrag är att bidra till att EU-medel investeras i projekt för regional konkurrenskraft och sysselsättning.

Tillväxtverkets publikationer kan laddas ner på tillvaxtverket.se.

Stockholm, november 2023
ISBN 978-91-89730-48-9
Rapport 0461

Rapporten är beställd av Tillväxtverket. Analys och slutsatser i rapporten är författarens. Rapporten är författad av Carin Holmquist, professor emerita vid Handelshögskolan i Stockholm.

Har du frågor om denna publikation, kontakta:

Lejla Babajic Löfgren
Telefon, växel 08-681 91 00

Innehåll

Uppdraget.....	4
Förutsättningar.....	5
Avgränsningar	8
Metod/tillvägagångssätt.....	9
Materialet – en allmän översikt	11
Materialet - kategorier	13
Frågeställningar	18
Sammanfattande diskussion	22
Bilaga: Inkomna synpunkter på dialogmötet den 28 augusti 2023 och kommentarer till dessa.....	26
Referenslista	29

Uppdraget:

Denna översikt ingår i ett större uppdrag som Tillväxtverket fått. Detta uppdrag syftar till att "ta fram ett underlag om kvinnors företagande. Underlaget ska belysa vilka åtgärder som har vidtagits sedan 2006 och innehålla en bedömning av vilka åtgärder som kan antas ha störst effekt för att öka andelen kvinnor som startar och utvecklar företag". Fyra leveranser ingår.

- En sammanställning av statliga åtgärder sedan 2006
- En sammanställning av relevant kunskap och forskning kring hinder för kvinnors företagande, med särskild uppmärksamhet på ägarfrågor
- En bedömning av vilka typer av åtgärder som bäst främjar ett ökat företagande bland kvinnor
- En kartläggning av hur kvinnors företagande kan främjas för större bidrag till Sveriges konkurrenskraft

Tillväxtverkets instruktioner för denna forskningsöversikt är följande "föreliggande uppdrag avser en sammanställning av relevant forskning som rör hinder för kvinnors företagande, och då särskilt uppmärksamma ägarfrågor". Översikten ska kunna fungera som stöd i Tillväxtverkets bedömning av vilka åtgärder som, på kort och lång sikt, främjar en ökning av kvinnors företagande.

De delar som ska ingå i denna översikt är följande:

- En systematisk litteratursökning av relevant forskning som rör kvinnors företagande och hinder för kvinnors företagande. Frågan om kvinnors ägande ska ges särskild uppmärksamhet.
- Sammanställning av resultat från litteratursökningen genom en redogörelse för vilka frågeställningar som blivit undersökta samt vilka resultat som framkommit.
- En syntes av resultatet från relevantfunnen forskning i syfte att arbetet ska leda fram till ny kunskap, dvs en sammanfattande analys.
- En beskrivning av tillämpad metod för litteratursökningen, dvs. beskrivning och redovisning av hur sökningen gjorts. Tillvägagångssätt, avgränsningar och metodval bör anges tydligt i ett metodavsnitt.

Tillväxtverket anger också specifikt ett antal frågeställningar man vill ha belysta – denna lista kan komma att uppdateras:

- Finns det särskilda drivkrafter för kvinnor som startar och driver företag?
- Hur ser hindren ut för kvinnors företagande i Sverige generellt?
- Kan man identifiera yttre förändringsfaktorer som har påverkat kvinnors företagande positivt respektive negativt?
- Vilken betydelse har kvinnors ägande av bolag för att främja kvinnors företagande?
- Vad säger forskningen om kvinnors ägande och dess förutsättningar i företagarsammanhang?
- Vad säger forskningen om kvinnors tillgång till kapital i företagarsammanhang?
- Vad är möjligt för staten att påverka utifrån marknadsförutsättningar kopplat till kvinnors företagande?

Med dessa utgångspunkter har jag valt att disponera forskningsöversikten som följer. Först diskuteras hur jag generellt tagit mig an uppdraget och hur jag ser det utifrån min tidigare erfarenhet ("Förutsättningar"). Därefter beskriver jag de avgränsningar jag gjort och diskuterar för- och nackdelar med dem. I nästkommande avsnitt beskriver jag själva urvalsprocessen, kriterier och källor för urval, jag tar här även upp hur jag rent praktiskt gått tillväga (procedurer). Efter metodavsnitten beskriver jag materialet i stort, samt vilka större kategorier jag har identifierat i materialet. För dessa kategorier beskriver jag därefter om, och i så fall hur, forskningen visar på klara samband eller tendenser. Jag diskuterar sedan, i ett friare format, de frågeställningar som presenterades i avsnittet "Uppdraget". Översikten avslutas med en sammanfattande diskussion.

Förutsättningar

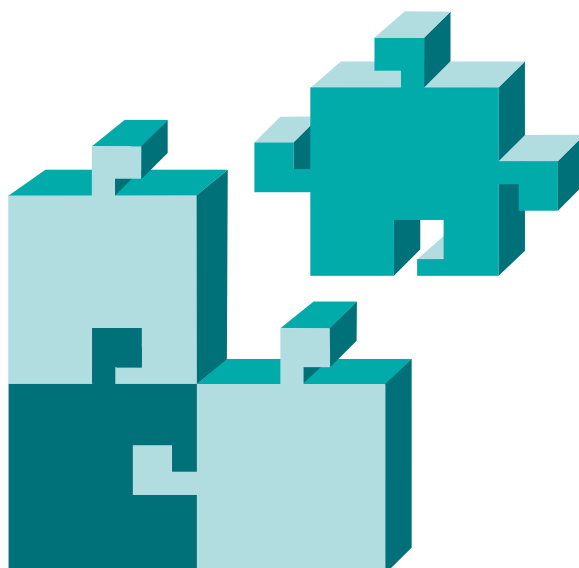
Tillväxtverket har fyra olika delar i uppdraget – två är kopplade till att sammanställa alla statliga åtgärder för kvinnors företagande från 2006, en är att göra en forskningsöversikt och en är en kunskapsöversikt. Dessa fyra delar genomförs av tre olika uppdragstagare utan större koppling däremellan.

Min åsikt är att gränsdragningen mellan forskning och kunskap inte är så given eller tydlig – många rapporter från intresseorganisationer etc. är väl så relevanta och vetenskapligt utförda som artiklar i vetenskapliga tidskrifter. Då fältet "kvinnors företagande" är omfattande har jag dock valt att hålla mig till strikt vetenskapligt stämplade källor.

Min bild av fältet kvinnors företagande är att det finns öar av kunskap lite här och där. Inom vetenskapssamhället är fältet ett av många delområden när entreprenörskap och företagande studeras och inom policyområdet är det ett separat område inom företagsfrämjande (numera ofta sammanlänkat med andra delområden som arbetsmarknadsintegration, regional utveckling etc) – policys här har aldrig i Sverige varit annat än i program- och/eller projektform, dvs långsiktigheten (>5 år) saknas. Den kompetens som byggs upp i dessa program skingras direkt efter programmets slut.

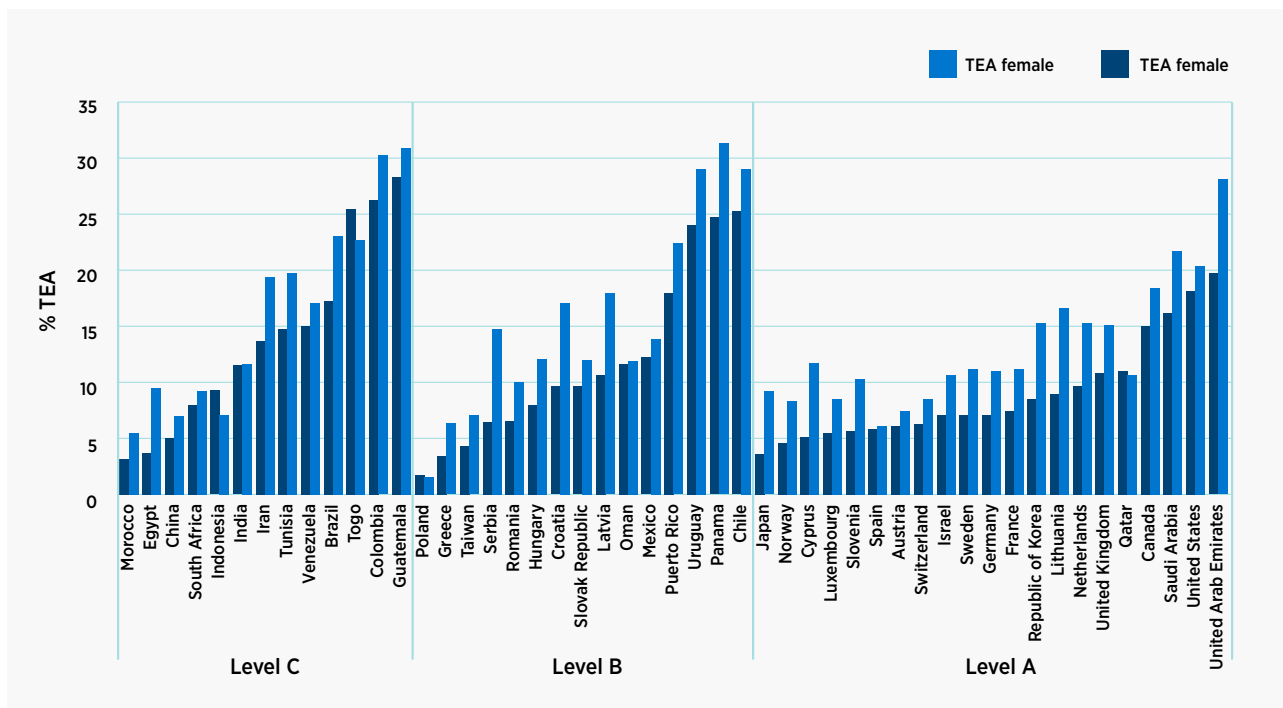
Forskningen har också denna karaktär, det enda mer långsiktiga forskningsprogram som jag kan komma på är The Diana Project, ett stort mångårigt program där en grupp forskare undersökte förutsättningarna för kvinnors företagande vid tillväxt, med speciellt fokus på finansieringsfrågor. Med detta sagt så finns det naturligtvis ett stort antal forskare (till övervägande del kvinnor) som var och en skrivit många artiklar kring kvinnors företagande (ibland till och med i grupp).

En viktig förutsättning för uppdraget är den högst begränsade tiden för att göra översikten, uppdraget tecknades 28 juni och arbetet ska avrapporteras den 25 augusti. Den begränsade tiden har gjort att jag valt att avgränsa mig något mer än jag hade önskat.

I diskussionen kring kvinnors företagande lyfts i media och annorstädes fram (speciellt just nu) att kvinnor i Sverige startar och driver företag i mycket lägre utsträckning än män gör. Det är ett välkänt faktum att kvinnor företagande är lägre än mäns företagande, den som vill se detta över tid kan med fördel gå igenom Global Entrepreneurship Monitors (GEM) siffror som visar att över tid är detta ett generellt faktum och att det under alla år av denna studie endast varit högst en handfull länder där kvinnor har högre benägenhet till entreprenörskap än män har. För GEM 2022/2023 är det endast fyra länder där kvinnor har högre benägenhet: ett ekonomiskt högt utvecklat land – Qatar, ett medelutvecklat land – Polen samt två länder med sämre ekonomisk utveckling – Togo samt Indonesien. I alla övriga länder har män en högre benägenhet att vara entreprenörer som synes av följande figur från GEM 2022/2023 (TEA står för Total Entrepreneurial Activity):

Som framgår ligger kvinnor, även i Sverige, lägre än män i entreprenöriell aktivitet. Här vill jag dock flagga för att det är lätt att glömma att även andelen män som företagare ligger lågt i Sverige. GEMdata visar detta med önskvärd tydlighet. Även om svenska kvinnor skulle öka sitt företagande markant skulle Sverige ligga lågt, eftersom även mäns entreprenöriella aktivitet är låg här. Noteras bör också att detta med låg entreprenöriell aktivitet generellt är vanligare i högt utvecklade länder – för länderna i grupp C (låg ekonomisk utveckling) i figuren ovan är entreprenöriell aktivitet hög – och är ofta inom nödvändighetsbaserat företagande, dvs entreprenörskapet väljs i brist på andra alternativ. I Sverige, liksom i de flesta ekonomiskt högt utvecklade länderna, är merparten av entreprenörskapet möjlighetsbaserat.

Jag har också kollat upp den diskussion som nyligen förekommit om att det i EU endast är fyra länder som har lägre andelar kvinnor bland företagarna än Sverige. Siffrorna verkar komma från Eurostat men är svåra att hitta i den röra deras hemsida är. Enligt denna ligger EU-snittet på kvinnors andel av företagandet på 33,1% medan Sverige ligger på 27,6% (lägre andelar än Sverige har bara Slovakien, Irland, Malta och Rumänien).

Ekonomifakta har sammanställt, uppenbarligen från samma källa, andelen företagare i olika länder (totalt, utan könsuppdelning). Av den statistiken framgår att snittet för andel företagare i befolkningen inom EU-27 är 8,3% medan snittet för Sverige är 6,6%. Lägre andel företagare har enbart Danmark, Rumänien, Bulgarien, Tyskland och Luxemburg.

Dessa data tar jag upp för att visa att de låga andelarna kvinnor som är företagare inte enbart, eller kanske inte alls, är ett problem med att svenska kvinnor är så ovilliga eller inte kan starta företag – samma gäller för svenska män. Rent allmänt ligger vi relativt lågt i entreprenörskap. Om vi policymässigt vill ändra det måste vi använda bredare penslar än att bara peka ut kvinnor som problemet i sammanhanget.

Parentetiskt kan också nämnas att dessa siffror ändras över tid, så har t ex Sveriges andel av befolkningen som är företagare minskat ca 1% sedan enligt Ekonomifaktas statistik. Det kan också påpekas att det i Sverige under 1930- och 1940-talen var närmare 10% av kvinnorna som var egna företagare, de drev köttaffärer, mjölkaffärer, tvätterier etc. På 1960-talet hade denna andel sjunkit till 4% - denna förändring tillskrivs industrialisering och rationalisering som ledde till storskalig affärsverksamhet.

Avgränsningar

Eftersom en annan uppdragstagare ska genomföra en kunskapsöversikt har jag valt att avgränsa mig till strikt vetenskaplig litteratur. Det innebär inte att antalet tillgängliga forskningsartiklar/rapporter etc. i sig vore hanterbart. En sökning på www.scholar.google.com ger mer än 900 000 träffar på "women entrepreneur". Om man begränsar sig till åren 2006–2023 så får man ändå nästan 19 000 träffar. De stora datamängderna gör det i princip otänkbart att gå igenom allt detta material.

Jag beslutade mig därför att göra som brukligt vid vetenskapliga sammanställningar av tidigare forskning, att välja ut speciella slags tidskrifter. Jag inriktade mig därför på vetenskapliga tidskrifter inom entreprenörskapsfältet och då de som inom den akademiska världen har högt anseende. Eftersom kvinnors företagande är ett forskningsområde som ännu inte är "mainstream" inom entreprenörskapsforskningen har jag även valt att gå igenom eventuellt intressanta tidskrifter inom området genus/gender – och då med samma krav på att dessa tidskrifter sak ha bra anseende inom akademien. Det finns för- såväl som nackdelar med dessa avgränsningar. Den största fördelen är att avgränsningen till högt ansedda tidskrifter gör att de artiklar jag finner har genomgått den mest kvalificerade granskning (peer review-systemet) som finns inom det akademiska publiceringssystemet. Detta borgar för bra kvalitet i de studier som redovisas i de artiklar jag valt. En annan fördel är att dessa artiklar är det som så att säga har accepterats inom "mainstream" forskningen – vilket inte är självklart när det gäller nya och/eller udda forskningsfrågor. Den största nackdelen är att eventuella nya och annorlunda perspektiv kan komma i skymundan. En annan nackdel är att icke-engelskspråkig forskning faller utanför urvalet.

En annan avgränsning jag gjort är att jag inte har gett mig in på definitionsfrågor, dvs jag har inte gått igenom hur begrepp som företagande eller entreprenörskap definieras. Istället har jag så att säga tagit forskarnas "entrepreneurship" som att det approximativt handlar om samma slags fenomen. Förvisso vore det bättre med tydliga operationella definitioner (dvs. definitioner som tydligt anger hur ett fenomen mäts) men forskningen inom fältet fokuserar inte på detta. Det man KAN säga är att den, idag, allra vanligaste definitionen på entreprenörskap är att det har med start och drivande av företag att göra – med det synsättet är en entreprenör och en företagare samma sak. Det kan nämnas att för ett antal decennier sedan var det betydligt vanligare att tala om

"owner-manager" än om "entrepreneur". Generellt sett är begreppet entreprenörskap vidare än begreppet företagande, entreprenörskap kan utföras även som anställd i en organisation eller helt utanför organisationer – men de resonemangen avstår jag från här.

Ytterligare en avgränsning är att jag inte tagit upp begreppet self-employment (dvs när man endast är en person i sitt företagande) men när jag kontrollerade genom att söka den termen i en av tidskrifterna så var det fåtal artiklar som beaktade kvinnors företagarna redan medtagna i min större sökning (jag använde som framgår nedan söktermerna wom*, female och gender vilket tydligen fångade upp det mesta även kring termen self-employment). I detta sammanhang vill jag också påpeka att jag inte gått in på det faktum att företagandet är en del av arbetslivet, från egna och andras studier vet jag att människor går in i och ut från företagandet, de går från anställning till företagande och vice versa (om än inte i samma utsträckning som människor i t ex USA gör). För att fullt ut förstå entreprenörskap i form av företagande måste detta beaktas – regler för arbetsmarknaden i form av anställning påverkar även företagandet, regler för företagande påverkar även arbetsmarknaden och så vidare.

Slutligen har det kommit synpunkter på att jag skulle kunnat ta med tidskrifter från andra forskningsområden som nationalekonomi, finans eller andra samhällsvetenskaper. Vid en snabb koll av sex högt rankade föreslagna tidskrifter (med sökningen wom* AND entrepren* under samma tidsperiod som jag valt för översikten) visade resultatet endast en (1) artikel – vilken dessutom inte hade bäring på kvinnors företagande. Mitt val att utgå från högt rankade tidskrifter inom AJGs kategori entrepreneurship – small business management kan naturligtvis diskuteras men givet syftet – att göra en översikt av forskningen kring kvinnors entreprenörskap – torde det vara tillfyllest.

Metod/tillvägagångssätt

Med dessa avgränsningar började jag arbetet med att finna relevanta tidskrifter och artiklar. Efter att ha testat lite olika varianter baserade på scholar.google bestämde jag mig för att istället närma mig via de guider som finns kring vetenskapliga outlets – jag gick igenom såväl AJG 2021 (Academic Journal Guide) som den s.k. Norska listan (Vitenskapelige tidsskrifter og serier, version 2023-07-02). Det finns en stor övertäckning i dessa två listor när man ser på entreprenörskapstidskrifter, generellt sett är den Norska listan lite bredare men överensstämelsen när det gäller att ranka tidskrifter som finns i båda är mycket god för de tidskrifter jag undersökt.

På grund av denna övertäckning har jag valt att helt utgå från AJG 2021, AJG har fem kategorier, 4*, 4, 3, 2 och 1 där 4* är den högsta rankingen. Det kan nämnas att denna ranking används som kvalitetsmätare inom akademien idag, så har t ex Handelshögskolan i Stockholm tydliga krav på ett antal publiceringar i lägst AJG 3 för att få fast anställning (tenure). Mitt val blev att begränsa mig till de AJG tidskrifter som specifikt inriktat sig på entreprenörskap (kategorin entrepreneurship – small business management) och har minst nivå 3. Detta urval leder till följande nio tidskrifter:

- - Entrepreneurship Theory and Practice (4)
- - Journal of Business Venturing (4)
- - Strategic Entrepreneurship Journal (4)
- - Entrepreneurship and Regional Development (3)
- - Family Business Review (3)
- - International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research (3)
- - International Small Business Journal (3)
- - Journal of Small Business Management (3)
- - Small Business Economics (3)

Inom entreprenörskapsområdet listar AJG 2021 även en tidskrift som explicit handlar om just kvinnor (egentligen genus/kön) och entreprenörskap

- -International Journal of Gender and Entrepreneurship (2)

Denna tog jag med trots att den inte är nivå 3 men eftersom den så explicit rör just kvinnors företagande.

Det finns också tidskrifter inriktade på gender som jag misstänkte kunde vara av intresse och där tog jag med det två som har generell inriktning och som har nivå lägst 3 enligt AJG 2021:

- -Gender, Work and Organization (3)
- -Gender & Society (3)

Sammanlagt blev det alltså 12 tidskrifter att söka igenom för tidsperioden 2006-2023. Jag började med att gå igenom Gender, Work and Organization manuellt, dvs. jag gick igenom nummer för nummer och antecknade titlarna på de artiklar som jag bedömde intressanta – och laddade ner dessa, nästan ett trettiotal. Därefter laddade jag ned samtliga artiklar från International Journal of Gender and Entrepreneurship, knappt 300. Detta var mycket tidskrävande så jag valde att därefter gå in på SSE Library och söka i databasen ProQuestOneBusiness. Alla tidskrifter fanns där utom Gender, Work and Organization där jag nyttjade databasen Emerald.

Mitt arbetssätt i sökningarna var att jag specificerade 1) sökord 2) tidsintervall samt 3) tidskrift och begärde ut abstracts. Jag började med de tre tidskrifterna rankade som AJG 4 och använde då 1) sökord: female AND entrepren*, wom* AND entrepren*, gender AND entrepren*, wom* AND small business, wom*, female, gender, women-owned (med eller utan bindestreck). Det visade sig då att de kursiverade sökorden hade full övertäckning med de övriga varför jag uteslöt de kursiverade sökorden vid sökningen i de sex entreprenörskapstidskrifterna med AJG 3.

För tidskriften International Journal of Gender and Entrepreneurship valde jag att INTE använda sökord eftersom min initiala genomgång visat att det i princip till 100% handlar om just kvinnor och entreprenörskap.

De två tidskrifterna inriktade mot genus/gender är ju inriktade mot just kön så där valde jag att söka på female AND entrepren*, wom* AND entrepren*, gender AND entrepren* samt wom* AND small business eftersom sökningar på t ex female genererade stora mängder helt irrelevanta artiklar.

För samtliga sökningar använde jag 2) tidsintervall 1 januari 2006–3 augusti 2023.

Efter att ha laddat ned samtliga abstracts genomförde jag en rensning. Vissa artiklar kom upp på flera sökord så jag tog bort när samma artikel kom upp mer än en gång. Sammantaget kom jag då ned till 831 artiklar. Därefter läste jag igenom samtliga abstracts för att se om de var relevanta, jag har varit ganska liberal och tagit med allt utom de artiklar som uppenbart inte är aktuella (book reviews, introductions, handlar om anställda ej om entreprenörer, handlar ej om kvinnor alls etc). Dessutom jämförde jag för Gender, Work and Organization de artiklar som databasen hittade och de jag själv hade tagit med vid den initiala manuella genomgången, övertäckningen var mycket stor men två artiklar som handlade om företagande och hade Sverige som bas fanns inte med i databasens resultat så jag lade till dessa två. Sammantaget antal artiklar efter dessa procedurer är 752 (varav International Journal of Gender and Entrepreneurship 280).

Vid analysen har jag börjat med de 472 artiklarna i AJG 3-4, tyvärr visade det sig vara ett stort arbete så jag har avvaktat med att mer ingående gå igenom artiklarna från IJGE men den första genomgången visade ingen principiell skillnad mot det övergripande innehållet i totalurvalet i övrigt. för varje artikel har jag skrivit in 1) land (t ex Sverige eller Oman) 2) översiktligt ämne (t ex

policyfrågor, finansiering) 3) specifikt ämne (t ex effekt av stöd, mikrofinansiering) 4) metod (t ex experiment, diskursanalys, tidsserieanalys) 5) data (t ex offentlig statistik, survey, intervjudata) 6) teori (t ex institutionell teori, genusteori) samt 7) artikelns huvudsakliga slutsats. Jag valde att inte ta med de 280 artiklarna från Journal of Gender and Entrepreneurship i detta skede, dels eftersom den första genomläsningen av alla abstracts inte visade några uppenbara skillnader mellan ämnen etc. förutom en viss tendens att tidskrifternas allmänna inriktning gjorde att vissa ämnen fick lite mer plats (som exempel kan nämnas att frågor kring regionala och platsbundna ämnen verkar vara mer förekommande i just Entrepreneurship and Regional Development samt att fokus på genus – framförallt teoretiskt – verkar vara vanligare i Gender, Work and Organization).

Från början hade jag även ambitionen att genomföra en sökning för perioden 2006-2023 där jag via scholar.google.com, nordiska tidskrifter och universitets/högskolors hemsidor planerade att gå igenom relevant nordisk forskning utöver de ovan beskrivna högt rankade entreprenörskapstidskrifterna. Detta menar jag fortfarande vore en bra idé men tyvärr gjorde uppdragets omfattning i tid och rum att det inte varit möjligt inom ramen för uppdraget.

Materialet – en allmän översikt

Efter att ha läst igenom samtliga abstract var intrycket att detta är en ganska rörig materia, om än med några tydliga tendenser. Eftersom jag har följt såväl forskningsfältet som den svenska praktiken, inklusive policyutvecklingen, mer eller mindre kontinuerligt sedan 1980 var jag väl medveten om vissa utvecklingslinjer som framstod ganska tydligt även i den artikelmassa jag tagit fram.

För det första är en tydlig trend att forskningen om kvinnors företagande alltmer kommit att utvecklas mot ett eget fält inom entreprenörskapsforskningen, ungefär som forskning om finansiering, forskning om familjeföretagande etc. Det märks dels genom att antalet artiklar blivit fler och genom introduktionen av en speciell tidskrift (*Journal of Gender and Entrepreneurship*) som startades 2009. Dels märks det genom att forskningsalstren inom fältet så att säga "talar med varandra", dvs att de forskare som är inom fältet bygger sin forskning på och i dialog med tidigare forskares verk. Forskarna inom fältet är inte alltid överens om vilken den framtida inriktningen borde vara men det finns en diskurs där just detta diskuteras, det märks bland annat genom att ett stort antal artiklar gör sammanställningar och utvärderingar av den forskning som gjorts (av typ: "varifrån och varhän" för att uttrycka det enkelt). Över tid är det också tydligt att fältet kvinnors företagande även blivit mer vanligt (om än inte centralt) inom de traditionella entreprenörskapstidskrifterna. Jag blev dock en smula överraskad över att så få artiklar kom upp via sökorden i *Family Business Review*, som ju per definition handlar om familjer (där kvinnor ju ingår).

För det andra är det tydligt att kontexten för kvinnors företagande, framförallt den nationella kontexten, har kommit att bli ett allt mer vanligt forskningsområde. I fältets tidigaste skede (1970-80 talen) var det legio att se alla kvinnor som var företagare som EN grupp och då oavsett de kringliggande faktorerna (såväl individuell demografiskt som kontextuellt). Idag kryllar det av artiklar om kvinnor som företagare som studeras just i deras specifika miljö – exempelvis kvinnors företagande i sub-Sahara, i Oman, Indien etc eller kvinnors företagande i islamska länder – eller för den delen immigrantkvinnors företagande i diverse västländer. Den tidigare västcentrerade forskningen har definitivt vidgats betydligt.

För det tredje, och det hänger ihop med en tidigare nämnda konversationen inom fältet, har det under dessa år utvecklats lite olika paradigmer kring hur man ska närma sig kvinnors företagande som ett forskningsområde. Ena extremen är den som ser på kvinnors företagande som något som har att göra med en variabel – kön – som kan indelas i två "värden" nämligen man och kvinna. Att studera kvinnors företagande utifrån det paradigmet leder till jämförelser och lätt – som flera forskare i materialet också lyfter fram – till att kvinnors företagande blir ett appendix till eller ett undantag från normen, den manlige företagaren. Andra extremen är den paradigmen som vill upplösa hela dikotomin kvinnligt/manligt och istället till exempel se på genus i vidare bemärkelse – hur konstrueras genus (i en vidare betydelse än dikotomt kön) och hur konstrueras entreprenörskap i alla dess former. För forskare som lutar åt detta slags synsätt är studier av hur identiteter skapas och utvecklas centrala. Dessa två extremer är just extremer och det finns många forskare och många artiklar som, om inte blandar eller integrerar extremerna, kan sägas ligga mellan dem.

För det fjärde har den empiri som används utvecklats – från början användes lokala databaser och små intervjustudier (dvs på 1970 talet) medan vi idag finner många studier med betydligt större dataset, bland annat är det en hel del av de undersökta artiklarna som använder sig av GEMs (*Global Entrepreneurship Monitor*) stora internationella enkätmaterial. GEM är dock av översiktskaraktär och fortfarande saknas de stora, gärna longitudinella dataset, där kvinnors företagande beforskas för bredare frågeställningar – inte bara t ex i en studie där man ser hur kvinnor bemöts i banksammanhang utan att sätta in detta fenomen i ett vidare perspektiv, dvs att se kvinnors företagande i ett helhetsperspektiv.

Eftersom denna översikts syfte i slutändan är att ge input till arbetet med att föreslå åtgärder för policyer för att stärka kvinnors företagande har jag under genomgången av abstracts naturligtvis haft i bakhuvudet frågan om vilka artiklar som kan ge kunskap som kan användas i sådana sammanhang. Tyvärr är entreprenörskapsforskningen inte särskilt inriktad på att leda till kunskap som direkt kan nyttiggöras av praktiker eller av politiker. Detta kan tyckas märkligt givet att genomslaget av denna typ av forskning kan vara enorm – ett exempel är politikens omsvängning till småföretagspolicy när David Birch i en studie visade att jobben skapades av de mindre och medelstora företagen. Forskningen har utvecklats alltmer

mot artikelproduktion vilket innebär att varje projekt måste vara ganska avgränsat och kunna beskrivas inom ramen av 20-25 sidor. Dessa artiklar bedöms av kollegor, inte av praktiker och det leder till ett gap mellan forskning och praktik, ett gap som har vidgats under de senaste decennierna.

Andelen artiklar som direkt kan ge impulser med direkt bäring på policy och praktik (som t ex artiklar om hur regler kring federal upphandling i USA kan stärka kvinnors företagande) är ganska liten. Många artiklar som behandlar "the gender gap", som kvinnors lägre andel av företagandet ofta kallas, framhåller behovet av att kvinnors identifikation med entreprenörrollen, deras identitet som entreprenörer, stärks. Jag kan bara hålla med – om man ska vara entreprenör är det bra om man identifierar sig som det (såväl som att det är bra att man identifierar sig som läkare om man ska vara det, eller som kock om man ska vara det). Problemet är bara att identiteten följer av det man gör, dvs genom att vara entreprenör kommer man med stor sannolikhet att så småningom identifiera sig som entreprenör (det materialistiska imperativet fungerar sakta men säkert). Jag hävdar att det är mer fruktbart att rent praktiskt verka för att fler kvinnor BLIR entreprenörer än för att fler kvinnor IDENTIFIERAR sig som entreprenörer.

För att förtydliga: jag menar inte att identifikationen är oviktig – åtgärder som stärker möjligheten för kvinnor (och andra) att se ATT det finns kvinnor som är företagare (förebilder) är betydelsefulla liksom åtgärder som stärker kvinnor som är företagare i sin roll som just företagare. Men det mesta av ett stärkande av kvinnors identitet som företagare sker just genom ett (förhoppningsfullt framgångsrikt) företagande. Ingen identitet i världen kan i sig fungera om den inte är autentisk, det vill säga att individen bottnar i sin roll som företagare just genom sitt arbete som företagare.

Notera

Jag vill också i detta sammanhang notera att forskningen om kvinnors företagande fortfarande till stor del är en fråga för kvinnor – andelen kvinnor bland författarna till de utvalda artiklarna är hög.

Materialet – kategorier

Under genomgången av materialet framstår, som sagt, ett antal tydliga kategorier. Man kan naturligtvis hitta många olika sätt att kategorisera ett så pass stort material men egentligen är det ganska lätt att hitta huvudkategorier vilka med nödvändighet blir ganska breda och omfattande. Det finns en stor överensstämmelse mellan de kategorier jag här identifierar och kategoriseringar som andra gjort över tidigare forskning (t ex nämner i princip alla som diskuterar forskningen kring kvinnors företagande och vad som gjorts frågan om finansiering). De kategorier jag identifierat är:

- Finansiering
- Socialt kapital/nätverk
- Företagets status och utveckling (resultat, tillväxt etc)
- Individuella faktorer (läggning: entreprenöriell orientering, self-efficacy, motiv etc samt egenskaper som ålder, etnicitet, utbildning etc)
- Familjens betydelse (familjekontexten)
- Kontextens betydelse (omedelbar kontext som: regioner, branscher samt meso/macro egenskaper som typ av samhälle, kultur, strukturer och institutioner)
- Policys för att främja kvinnors företagande (utbildningar, offentliga åtgärder)

Genom de flesta av dessa kategorier (för att inte säga alla) finns ett tydligt stråk av studier som handlar om att studera:

- Skillnader mellan kvinnor och män

Finansieringsfrågor är, tillsammans med frågor om företagets utveckling, ett av de absolut vanligaste ämnena. Frågor som avhandlas rör kvinnors tillgång till kapital (alltifrån mikrofinansiering till venture capital), hur finansierares kön påverkar kvinnors möjligheter till finansiering, skillnader mellan kvinnors och mäns finansiering etc. Sammanfattningsvis står det klart att kvinnor får lägre andelar av total finansiering, även om man tar hänsyn till att kvinnors andel av företagandet är lägre. Det finns studier som belyser att kvinnors branschval i sig gör att behovet av finansiering blir annorlunda än för män eftersom de verkar i andra branscher. Översikten visar också att det är stora skillnader mellan kontexter, t ex handlar finansieringsfrågor i högindustrialiserade länder (som Sverige) mer om finansiering av möjlighetsbaserat företagande och då ofta med tillväxtpotential (som inom high-tech) medan finansieringsfrågor i utvecklingsländer handlar mer om mikrofinansiering för överlevnadsföretag. Tillgången på kapital är dock viktig i alla sammanhang och för policyändamål är det viktigt att säkra att kvinnor ges kapital på lika villkor. Ett förslag för att åstadkomma detta är att statistik för, åtminstone alla offentliga, kapitalkällor redovisas. Så förde t ex ALMI tidigare statistik över såväl andelen kvinnor bland de sökande, andelen medel som söktes av kvinnor som utfallet (andelen kvinnor som fick finansiering, andelen medel som gick till kvinnor). Sådan statistik underlättar att forma åtgärder – om t ex andelen som söker motsvarar andelen som får medel men det ändå är en låg andel bör åtgärderna baseras på frågan om varför så få kvinnor söker medel. Om istället andelen som söker är mycket högre än andelen som får finansiering bör åtgärderna inriktas på frågan om könsdiskriminering föreligger eller vad som annars gör att kvinnor inte får finansiering i den utsträckning de ansöker om det. En reflektion jag också gjort under översikten är att det är ovanligt att forskningen behandlar hur kvinnor som är företagare själva ser på finansieringsfrågan – de studier som så att säga är nära företagarna handlar (som i det stora Diana-programmet (The Diana Project <https://www.babson.edu/womens-leadership-institute/diana-international-research-institute/research/diana-project/>) om kvinnor som driver tillväxtföretag (high-growth) vilken är en liten kategori för allt företagande).

Den forskning som berör socialt kapital/nätverksfrågor och vad det har för betydelse för kvinnors företagande pekar på betydelsen av att kvinnor har, behåller och utvecklar sitt sociala kapital dels för att utveckla sitt företagande (kunskap om marknaden, kunskap om affärsstrategier etc) men även för att kunna skaffa finansiering. Även för att stärka identiteten som företagare visar översikten att betydelsen av socialt kapital är stort. Här finns en (om inte klart uttalad men ändå) klar koppling till de privata nätverken som familj.

En del av studierna handlar om skillnader mellan kvinnors och mäns sociala kapital och hur man skapar och arbetar i nätverk. Kvinnor tenderar att ha mer "strong tie" nätverk än män vilket delvis leder till att nätverken blir mindre effektiva för just företagande ("weak tie" nätverk, dvs nätverk med många och olikartade kopplingar, är dokumenterat mer effektiva i företagandesammanhang. Strong tie-nätverk har dock fördelar i att kontakterna är närmare och tätare). Vissa artiklar i översikten tar också upp frågan om huruvida det helt kvinnliga nätverk är bättre eller sämre än könsblandade sådana. Här är resultaten blandade. Fördelen med nätverk endast bestående av kvinnor är att de specifika frågor som rör just kvinnor som företagare behandlas – så t ex kan sådana nätverk ge kvinnor ett sammanhang där de kan få strategier för att hantera hur man som kvinna ska hantera att vara i minoritet. Fördelen med blandade nätverk visas av en del studier vara att kvinnor genom dem får tillgång till ett bredare register – t ex kvinnor i high-tech kan därigenom få strategier för att hantera att vara just inom high-tech. Många studier visar också att nätverkens funktion och sammansättning är beroende av många andra faktorer, som just bransch men även utbildningsnivå, geografisk kontext eller om man t ex är immigrant.

Sammantaget visar översikten att kvinnors företagande (liksom mäns företagande) är tydligt beroende av förmågan att bygga upp och behålla ett adekvat socialt kapital och att bygga och utnyttja nätverk i sitt företagande. Översikten visar också att kvinnor som företagare kan tjäna på att aktivt använda dessa faktorer för att utveckla sitt företagande. En policy för att utveckla kvinnors företagande bör söka utveckla åtgärder som medvetandegör vikten av detta och som även visar hur man gör detta – min analys är här att det dels gäller att tydliggöra vikten av att bygga upp relationer med kunder, leverantörer etc. där basen är det professionella och dels att delta i nätverk som kan stärka företagandet i sig. Vid sidan av detta, som komplement framförallt till kvinnor som är nya som företagare, kan helt kvinnliga nätverk vara till nytta för att – för kvinnor som är nya på en delvis "manlig" arena – hantera en "manlig" värld.

"Kvinnor tenderar att ha mer "strong tie" nätverk än män vilket delvis leder till att nätverken blir mindre effektiva för just företagande."

Artiklarna som berör *företagets status och utveckling* är innehållsmässigt de som mest ligger i linje med mainstream entreprenörskapsforskning. Inom det bredare fältet entreprenörskapsforskning är det nämligen legio med studier där man undersöker vad som påverkar företagets vinst, tillväxt och överlevnad.

Även inom detta bredare fält är det vanligt med jämförande studier (t ex vilka faktorer spelar roll för ett företags tillväxt). Många av artiklarna inom denna grupp gör jämförelser mellan kvinnors och mäns företag men det finns även många som enbart har kvinnor som studieobjekt och t ex analyserar vad som gör att kvinnor väljer att internationalisera sin verksamhet. Jämförelserna mellan kvinnor och män resulterar i blandade resultat – många finner skillnader i att kvinnor har mindre företag och att dessa företag inte växer i samma utsträckning men å andra sidan finner andra att om man kontrollerar för andra bakomliggande faktorer som bransch och företagarens utbildning så är företagen ganska lika. Många lyfter också fram, i analysen av studierna, att kvinnor tenderar att ha mer sociala motiv och vara mer beroende av sin familjesituation än män (detta återkommer jag till nedan när jag diskuterar Individuella faktorer samt Familjens betydelse).

I en stor andel av studierna jag kategoriserat i denna grupp är själva syftet att undersöka hur kvinnors företag presterar, ofta då i jämförelse med mäns företag. Men det hindrar inte att många också pekar på förbättringsområden (speciellt då de artiklar som har som resultat att kvinnors företag visar sämre prestation i något avseende (lönsamhet, tillväxt, överlevnad etc). Sådana förslag varierar från faktorer som utbildning, självförtroendeträning och nätverksbyggande till förslag om en mindre genusfärgad (manligt definierat) allmän syn på entreprenörskap.

En del av artiklarna tar upp den så kallade "female under-performance hypothesis", dvs testar (igen) hypotesen om att kvinnor generellt sett underpresterar när det gäller vinst, tillväxt och att avsluta företagen. Liksom den första (svenska) välciterade studien på området visar även dessa artiklar att kvinnor rent generellt inte underpresterar även om det finns vissa olikheter (så t ex visar en studie att kvinnor oftare tycks avsluta sitt företagande på grund av familjeskäl).

Sammantaget menar jag att det inte finns några större belägg för att kvinnors företag i sig skulle vara speciellt annorlunda än mäns företag – de skillnader som finns beror till övervägande del på bransch och företagsstorlek. Kvinnors branschval följer i stort av kvinnors erfarenheter innan företagandet och vi ser fortfarande (2023) samma könsuppdelning på såväl utbildningssidan som på arbetsmarknadssidan som funnits över tid. Visst har vissa yrken (som rektorsyrket) fått fler kvinnor men i realiteten har yrket snabbt (över några decennier) gått från att domineras av män till att domineras av kvinnor. SCB utger vartannat år sedan 1984 skriften "På tal om kvinnor och män" och visar jämställdhetssiffror – bland annat kan man för 2022 se att det endast är ett fåtal gymnasieutbildningar som är s k jämställda (vardera könet har mellan 40-60%) nämligen restaurang/livsmedel, handel, ekonomi samt naturvetenskap (den sistnämnda inriktningen närmar sig dock dominans för kvinnor). Samtliga övriga utbildningar domineras ganska stort av endera kvinnor (som t ex samhällskunskap och vård) eller av män (som teknik och bygg).

Dessa könsmässiga skillnader i utbildning och erfarenhet kommer naturligtvis att präglade företagandet. Ur policysynpunkt är just detta centralt att ha i åminnelse. För att stärka företagandet – och då generellt – vore åtgärder som siktar till att till exempel samtliga gymnasieelever får information och/eller utbildning om hur företagande inom just deras gymnasieutbildning ser ut och hur det fungerar att vara företagare t ex inom vård eller bygg. Det är också viktigt att policys som riktar sig till företaget snarare än till företagaren beaktar de skillnader som olika branscher lever under – finansieringsfrågan ser t ex extremt annorlunda ut för den som startar ett konsultföretag där hon/han är ensam verksam från början eller för den som startar ett tillverkande företag med behov av såväl maskinell utrustning som mer personal.

En annan kategori bland artiklarna har som huvudtema entreprenörens *individuella faktorer*. Den här kategorin skulle jag säga ligger närmast mainstream entreprenörsforskning, dels på grund av vilka teorier som används och dels på grund av de faktorer som studeras – där de flesta är legio inom entreprenörsforskningen. Ett exempel är de studier som jämför motiv mellan kvinnor och män (t ex baserat på GEM studier men också

andra data). Det finns även artiklar som jämför kvinnor (t ex immigranter och infödda) avseende motiv och annat, i dessa artiklar skiljs ofta olika etniska grupper ut (t ex entreprenöriell aktivitet i olika invandrargrupper). Forskningen kring individuella faktorer visar inga entydiga resultat när det gäller skillnader mellan grupper (män, kvinnor, olika grupper av kvinnor/män). Inte ens när det gäller utbildning. Ålder innebär oftast erfarenhet men skillnaderna är otydliga mellan kön och mellan åldrar – dock indikerar en studie att kvinnor som är äldre och har mer erfarenhet av att vara entreprenör tydligare identifierar sig med entreprenörsrollen. Förvånansvärt få studier tar upp "entrepreneurial orientation" och de som gör det och samtidigt jämför kvinnor och män finner att kvinnor (anställda i detta fall) har något lägre EO. En vanlig tankefigur är att kvinnor är mer obenägna att ta risker (risk aversion) och det finns studier som stödjer detta, t ex i att kvinnor är mindre benägna att ta risken att starta företag, att ta risken att söka/använda externt kapital (även att kvinnor som är investerare tenderar att vara mindre riskbenägna) samt att ta risken att anställa och att växa företagen. Många av dessa skillnader hänger även ihop med branschval – högteknologiska och teknikinnovativa företag kräver risktagande medan konventionella företag inom handel och service kan överleva – och frodas – utan att ta finansiella och andra risker.

Ur policysynpunkt menar jag att studierna inom denna kategori visar att det inte finns några faktorer som generellt kan sägas verka för eller emot kvinnors företagande. Möjligen skulle man kunna tänka sig att utbildningar/stöd tidigt så att kvinnor (och män) får insikten om vad entreprenörskapet innebär – detta kan stödja en snabbare identifikation med rollen (parentetiskt kan nämnas att en annan svensk studie – ej i urvalet – visade att deltagande i UF hade en positiv effekt på framtida entreprenörskap och att den effekten var större för flickor än för pojkar).

Frågan om familjens betydelse tas upp ur flera olika aspekter. Många använder sig av begreppet "family embeddedness" för att fånga in hela spekrat. Artiklarna i denna grupp tar upp mångskiftande frågor som t ex "momprenuers", "coprenuers" och familjeföretagande. Vissa tar upp hur entreprenörer formas av sin ursprungsfamilj. För samtliga dessa gäller att den bakomliggande hypotesen tycks vara att kvinnor är mer beroende av sambandet entreprenörskap-familjesituation. Det är därför vanligt med studier om work-family balance eller conflict.

Just i den här kategorin verkar det tydligt att kvinnor till viss del faktiskt formar sitt företagande mer efter familjen (även om annan forskning, inte i denna översikt men ändå, hävdar att familjen är viktig för män som startar och driver företag). Så visar t ex en studie att kvinnor oftare gör exit på grund av familjesituationen.

En intressant studie är en helt ny, svensk, fallstudie som följer barnlediga kvinnor som nyttjar ledigheten till att starta företag. Många av studierna avser helt andra kulturer än den svenska varför en del av dem i detta avseende inte äger riktigt samma giltighet.

Ur policysynpunkt är det högst troligt att familjepolitik, socialpolitik etc påverkar kvinnors företagande och då mer än mäns. Den svenska utbyggda barnomsorgen och skolsystemet torde gynna företagande medan barnledighet/vab regler torde gynna anställning. Det framgår inte av studierna i översikten men med ganska hög sannolikhet spelar familjesituationen fortfarande in för kvinnors branschval (i min och Elisabeth Sundins stora studie från 1980-talet var det stora skillnader mellan kvinnor som var gifta/sambo och drev företag med sin partner, kvinnor som var gifta/sambo och drev företag själv samt kvinnor som inte var gifta/sambo).

Den kontext som företagandet sker i är också föremål för forskning. Kontext innefattar många saker, allt från den marknad företaget verkar i (t ex bransch), den geografiska belägenheten, mer makrobetonade kontexter som typ av samhälle (t ex som GEMs indelning i olika utvecklingskedan) men också kontextuella faktorer av typer de institutionella faktorer samt de kulturella faktorer som omger företagandet. I det material jag gått igenom är det två – ganska olika – typer av studier som tar upp kontexten.

Den första typen av studier undersöker kvinnors företagande i geografisk kontext, som t ex villkoren för kvinnors företagande i Oman eller i Kina. I samma grupp menar jag att de studier som ser på religionens roll för kvinnors företagande ingår (överlappningen är tydlig här). Här finns också studier som (liksom GEM) jämför kvinnors företagande i kontexter som har helt olika ekonomiska villkor. Det är viktigt att vi i det starkt sekulariserade, välbeställda och jämställda Sverige förstår att kvinnors villkor kan vara extremt annorlunda – i vissa länder är kvinnor inte myndiga, får inte röra sig utan mäns sällskap eller är fattiga på ett sätt som vi i Sverige inte har nutida erfarenhet av.

I denna typ av studier finns även de som undersöker de olikartade villkoren för kvinnors företagande INOM en och samma geografiska kontext (t ex skillnader mellan villkoren för kvinnor i invandrargrupper och kvinnor som är infödda. Sammantaget visar dessa studier på en enorm variation i de praktiska villkoren för kvinnors företagande. När det gäller Sverige visar studierna på att kvinnors företagande här sker i en mycket väl utvecklad välfärdsstat där framförallt familje- och socialpolitik har betydelse (föräldraledighets-, sjukledighets- och arbetslöshetsregler) -samtliga dessa är byggda för anställning, inte företagande.

Den andra stora gruppen av studier kring kontext handlar om kulturella och institutionella faktorer. Här har jag räknat in studier som behandlar könsmärkningen av företagandet, t ex studier som undersöker stereotypin att entreprenörskap fortfarande ses som en manlig domän och att kvinnor som företagare ses som "den andra", som ett undantag snarare än som regel. Dessa studier lyfter fram möjligheterna/svårigheterna för kvinnor att identifiera sig som företagare – ibland hävdar dessa studier även att en helt ny bild av entreprenörskapet är viktig eftersom könsmärkningen är så tydlig. I dessa studier ser jag inga skillnader på artiklar som behandlar olika länder/kontexter – resonemangen här är till stor del teoretiska.

”Det framgår inte av studierna i översikten men med ganska hög sannolikhet spelar familjesituationen fortfarande in för kvinnors branschval.”

Även om det inte är lika vanligt vill jag lyfta fram artiklar som behandlar mer närliggande kontexter, som typ av verksamhet eller bransch. I materialet finns det artiklar som behandlar kvinnors företagande inom verksamheter som high-tech (dessa verkar mestadels lyfta behovet av att fler kvinnor verkar inom dessa branscher samt att fler utbildas och får erfarenhet – annars riskerar de att bli outsiders) samt hur kvinnor hanterar och behandlas inom inkubatorsammanhang (även här riskerar de att bli outsiders).

Ur policysynpunkt är det centralt att ha i åtanke just de stora skillnader som finns mellan kontexter, kvinnors företagande möter HELT olika förutsättningar i olika kontexter och alla policys måste anpassas efter det som gäller i just DEN kontexten. För jämförbara länder, som i Norden, kan kanske direkta överföringar fungera men även inom t ex EU är förutsättningarna så pass olika att sådant som fungerar bra t ex i Nederländerna (som har en helt annan slags barnomsorg t ex) måste anpassas om det ska införas i Sverige.

Polycymässigt måste också speciella kontextuella förutsättningar och skillnader mellan olika grupper av kvinnor som företagare (parentetiskt gäller det även för män) beaktas. Det gäller olika regioner, som Norrlands inland vs. Stockholms innerstad, det gäller olika grupper, som nyinvandrade kvinnor utan utbildning vs. Infödda högutbildade kvinnor och det gäller även kvinnor som verkar i olika branscher.

En sista kategori i materialet är den som på olika sätt handlar om *policys* för att främja kvinnors företagande, det kan handla om utbildningar, om inkubatorer, om företagsstöd, om stöd vid startup, om stöd i att bilda nätverk eller i att stärka identiteten som företagare (ett praktiskt exempel på det sistnämnda är Nuteks (nuvarande Tillväxtverkets) satsning på ambassadörer för kvinnors företagande.

Vissa av artiklarna tar upp policyfrågan generellt, dvs frågan om hur kvinnors entreprenörskap stöds av det offentliga. T ex tar en av artiklarna upp en jämförelse av hur statlig policy i Sverige och USA ser ut och konstaterar att länderna är lika i att de ser på kvinnors företagande som annorlunda och som underordnat mäns företagande. Kvinnors företagande ses som ett problem att avhjälpa. Denna artikel och andra i samma grupp menar att policys riktade till kvinnors företagande i huvudsak utgår från en liberal agenda, dvs att kvinnor och män bör behandlas lika även om studierna även pekar på att kvinnor som företagare ses som en tillgång, som en outnyttjad resurs som bör komma till användning för att gynna samhällsekonomi i stort.

Frågan om kvinnor i high-tech dyker upp även här, och då handlar det om utbildning och om inkubatorsverksamhet. Artiklar här visar att den stödverksamhet som sker i dessa sammanhang kan motverka sitt syfte om man inte är tydlig med att de kvinnor som deltar inte ska lämnas utanför.

Entreprenörskapsutbildningar är en annan policyåtgärd som generellt sett tycks ha goda resultat men översikten visar inga skillnader i effekt mellan könen. En artikel pekar också på effekter av policys som söker förändra den könsmärkta bilden av entreprenörskapet. Mentorskap och annat stöd är också viktiga frågor. Sammantaget är det bara kring manligt kodade frågor som forskningen ser skillnader – kvinnor i traditionellt manliga områden kan behöva stöd för att hantera situationen och kvinnor i allmänhet kan ha nytta av att möta annat än den stereotyp manliga bilden av entreprenören.

Som nämnts menar forskningen att nuvarande entreprenörskapspolicy har en liberal grundsyn där likabehandling av kön blir central. En genomtänkt policy för kvinnors företagande är hårt länkad till andra policyområden och samtidigt bör en sådan policy ta in att de flesta förhållandena är ungefär samma för kvinnor som män som entreprenörer men att faktorer som bransch, geografisk belägenhet, företagsstorlek och skede i företagandet spelar in. Policyåtgärder måste också beakta de stereotypier som fortfarande finns kring kön och entreprenörskap.

Frågeställningar

I uppdraget ingår också att reflektera kring ett antal frågeställningar utifrån genomgången av forskningen. I det följande tar jag upp fråga för fråga. Det bör också betonas att en hel del av dessa reflektioner också har sin bakgrund i min erfarenhet av grundfrågan.

Finns det särskilda drivkrafter för kvinnor som startar och driver företag?

Generellt ger forskningen bilden av att det i grunden är samma motiv som driver. Det finns individuella variationer som kan synas ha med kön att göra men som ofta har med bakgrund och branschval att göra. I undersökningar finns det viss tendens att kvinnor säger sig ha mer socialt inriktade motiv men det har också ofta att göra med valet av verksamhet (vård, service etc). Svenska kvinnor har liksom svenska män oftast startat för möjligheter snarare än för nödvändighet, här kan man dock flagga för att de stora grupperna med starka inträdes hinder på arbetsmarknaden kan komma att förskjuta detta en del. En viktig aspekt är att stereotyperna kring kön, om vad kvinnor och män är och förväntas göra, påverkar hur kvinnor och män beskriver sina drivkrafter, kvinnor förväntas svara vissa saker, män förväntas svara vissa saker.

Förvisso startar och driver kvinnor, kanske delvis på grund av stereotyper, färre företag än män gör men man kan också vända på det och fundera över hur det kan komma sig att kvinnor – med de branschval de vanligen gör – startar så många företag givet att Sverige dels är en liten marknad för handel och serviceföretag, dels så tydligt prioriterar teknikinovation och storföretagande.

Hur ser hindren ut för kvinnors företagande i Sverige generellt?

Generellt sett är de formella hindren små. De administrativa svårigheterna med att starta och driva företag är inte stora, det erforderliga startkapitalet är litet (25 000 för AB, 0 för HB och enskild firma) – det är betydligt krångligare att avsluta ett företag än att starta ett. Normerna och förväntningarna kring vad kvinnor är och ska göra är fortfarande inte helt i linje med en identitet som företagare, vilket kan (men ej behöver) upplevas som ett hinder.

Ett hinder är kvinnors generellt sämre ekonomi, kvinnor har lägre löner och därmed generellt mindre utrymme för sparande till en uppstart. Tillgången till kapital (typ VC) är relativt god i Sverige även om Basel-reglerna försvarar att bygga företag i glesbygd (gäller även män som företagare). Banker har med tiden blivit mer uppmärksamma på att kvinnor inte ska diskrimineras men för dem och andra kredit/kapitalgivare gäller att kvinnors verksamheter inte alltid är så goda affärer ur lånesynpunkt på grund av arten och storleken på företagen.

En fördel som kan ses som ett hinder är de generösa social- och familjepolitiska förmånerna som är kopplade till anställning, ej till egenföretagande. För en entreprenör tar det ofta ganska lång tid innan man kan anställa sig själv och därmed åtnjuta många av dessa förmåner, dock är det i mindre företag även svårt att t ex vara föräldraledig eftersom företaget är så förknippat med företagaren själv och man då kan förlora kunder under ledigheten.

Ett hinder, även det generellt, för entreprenörskap i Sverige är betoningen på storskalighet och på teknik. Tidigare nämnde jag att kvinnor under förkrigstiden ofta drev små butiker men den mesta småskaliga detaljhandeln, restaurang/hotell/café etc är idag ett minne blott och ersatt av kedjor. Samma gäller matvaruhandeln som totalt domineras av ICA, Axel Johnsons gruppen och Coop (med Lidl och andra som nya stora aktörer). Även entreprenörskap kopplat till offentliga sektorn, framförallt inom vård och omsorg men även inom skol/sjukhuskök, städning etc, drivs idag med storskalighet som norm. Som påtalats har man t ex i USA infört regler kring federal upphandling där en viss andel måste upphandlas från små företag och från kvinnor.

Kan man identifiera yttre förändringsfaktorer som har påverkat kvinnors företagande positivt respektive negativt?

Ja, det kan man. Ett exempel är hur den historiska förändringen av det svenska välfärdssystemet påverkat företagande och då särskilt kvinnors företagande. Före välfärdsstatens uppbyggnad var kvinnor i stor utsträckning verksamma inom handel och småskalig service – dock fanns det ej, som många verkar tro, en stor företagssektor med t ex barnomsorg. Detta sköttes helt inom den privata sfären eller med välgörenhet. Som sagt, under denna tid var andelen företagare bland kvinnor mycket högre än under senare tid.

Välfärdsstaten och den fullskaliga industrialiseringen (1940 talet och framåt) innebar kvinnors inträde på arbetsmarknaden som anställda (ffa från 1960 talet). Kvinnor gick då i stor utsträckning till den offentliga sektorn, som växte betydligt under denna tid. Man kan uttrycka det som att kvinnor blev mer anställda men inte mer entreprenörer. Under denna period byggdes också system kring arbetsförmåner, familjeförmåner och sociala förmåner upp vilket gjorde att anställning blev än mer "säkrare" än att vara entreprenör. Med införandet av New Public Management kom privatisering av offentlig verksamhet. Eftersom kvinnor är verksamma inom många av dessa delar (vård, omsorg, skola, stödverksamheter som tvätt och städning) hade man kunnat förvänta sig ett ökat entreprenörskap bland kvinnor. Detta har inte skett. Visst har kvinnor privata förskolor, privata skolor och omsorgsföretag men inte alls i den utsträckning som motsvarar andelen kvinnor som arbetat inom dessa verksamheter när de var offentliga. Istället har de offentliga upphandlingarna och etableringssystemet medfört att det offentliga uppgifter i stor utsträckning övertagits av storföretag och koncerner. Parentetiskt har, som nämnts, även handel och service i hög utsträckning förvandlats från sektorer med många små företag till sektorer med stora företag och företagskedjor (om än ofta med franchisesystem).

Införandet av RUT och ROT avdragen motiverades av arbetspolitiska skäl men har också lett till etableringen av nya företag men inte heller här ser vi några tydliga avtryck i ökning av kvinnors företagande.

Sverige är ett högindustrialiserat storföretagsland med en offentlig sektor som även den bygger på storskalighet. Små och medelstora företag ses sa att säga över axeln, t ex vid upphandling. Det gäller allt från skolmat, färdtjänst, städning, byggkontrakt, äldrevård etc. Detta är en stor nackdel för småföretagande i allmänhet och kvinnors företagande i synnerhet.

Ett tveeggat svärd är också de förmåner som kommer med anställning – arbetslöshetsförmåner, sjukförmåner, föräldraförsäkringsförmåner, pensionsförmåner etc. Framförallt för de som är i barnafödande och -vårdande åldrar men även för andra är dessa faktorer, tillsammans med tryggheten i att lönen kommer varje månad, negativa för den som vill starta företag. Att gå från anställning till att bli entreprenör innebär att riskera dessa förmåner.

Vilken betydelse har kvinnors ägande av bolag för att främja kvinnors företagande?

Kvinnor, såväl som män, startar och driver företag för att de är entreprenörer, inte för att bli ägare i sig. De har en idé (produkt eller tjänst) som de vill utveckla och sälja – och förhoppningsvis tjäna pengar på. Ägandet av det företag som startas fyller egentligen bara funktionen att ge kontroll över verksamheten – kontroll över det legala samt kontroll över vad som görs och hur företaget utvecklas. Denna funktion av ägandet är viktig, det är därför så många entreprenörer med nya och små företag är så ovilliga att ta in nytt ägarkapital – då förlorar man delar, eller hela, kontrollen över verksamheten.

Ägandet av företag är lätt att åstadkomma, för handelsbolag (som verkar bli allt mindre vanliga) och enskilda firmor krävs inte ens en krona i kapital för att starta. För aktiebolag har det sedan något decennium också blivit enkelt, kravet är 25 000 kronor vilket inte ens behöver vara i kontanta medel utan kan till exempel vara kontorsutrustning, dator, butiksinredning, etcetera. Det är alltså, i Sverige, extremt lätt att bli ägare av ett eget företag. Vid starten behövs inget eller mycket lågt kapital.

När företag är inne i en tillväxtfas (speciellt om denna är snabb) kommer kapitalfrågan in, det behövs ofta då mer kapital än de vinstmedel som verksamheten själv genererar. Då finns flera alternativ, bland annat att ta in nya ägare som då tillskjuter kapital. I denna fas kan då entreprenörens ägande och kontroll urholkas genom en lägre ägarandel (kanske under de kritiska 50 procent) – det är inte heller ovanligt att växande företag säljs till externa under denna process och att entreprenören därmed lämnar sitt företag.

Betydelsen av ägandet av bolag är just kontrollen över verksamheten och dess inriktning. Ägare blir man för att man är entreprenör och för att formen för detta är att bli ägare av ett företag (även om det finns studier som visar att intraprenörskap, det vill säga att vara entreprenöriell som anställd, är mycket vanligt – speciellt i Sverige – och att kvinnor ofta tar sådana roller). Sammantaget menar jag att ägandet i sig inte är viktigt för kvinnors företagande – det är en självklarhet att vara ägare om man själv startar företaget. Däremot vill jag lyfta att genom att främja kvinnors företagande kommer en ökande andel att vara just ägare av företag med allt det betyder av kontroll av sitt eget entreprenörskap.

Vad säger forskningen om kvinnors ägande och dess förutsättningar i företagsammanhang?

Rent allmänt är ägarfrågan i sig perifer i forskningen (se diskussionen ovan). Man talar sällan om ägandet (även om frasen business-owner ibland används som synonym till entrepreneur) som sådant. I stället är det i samband med kapitalfrågan (som vid tillväxt) som ägandet kommer upp – och då som frågan om vilken typ av kapital som ska tillföras (t ex lånekapital eller nytt ägarkapital).

Vad säger forskningen om kvinnors tillgång till kapital i företagsammanhang?

I översikten tar vissa artiklar upp det faktum att kvinnors företag startar med mindre kapital och med lägre andel skulder, vilket till viss del kan förklaras med branschval. Kvinnor får också över tid lägre andelar av kapital (till exempel av venture capital) men samtidigt visar flera artiklar i översikten att kvinnor söker kapital i lägre omfattning (typ VC eller angel capital). Speciellt visar en del studier här att kvinnor framförallt söker lägre andelar externt ägarkapital samt att kvinnor med tillväxtföretag föredrar att växa med egna medel.

Det påpekas ofta att kvinnors andel av VC-kapitalet är låg (i Sverige endast någon procent) och att det är ett problem. Den ovan berörda ovilligheten att ta in externt ägarkapital – och därmed externa ägare som tar del av kontrollen – kanske är en delförklaring? Tillgången till venture capital är för övrigt generellt sett god i Sverige vilket nedanstående diagram från OECD visar. Sverige låg 2014 på fjärde plats i VC investeringar i % av BNP.

Vad är möjligt för staten att påverka utifrån marknadsförutsättningar kopplat till kvinnors företagande?

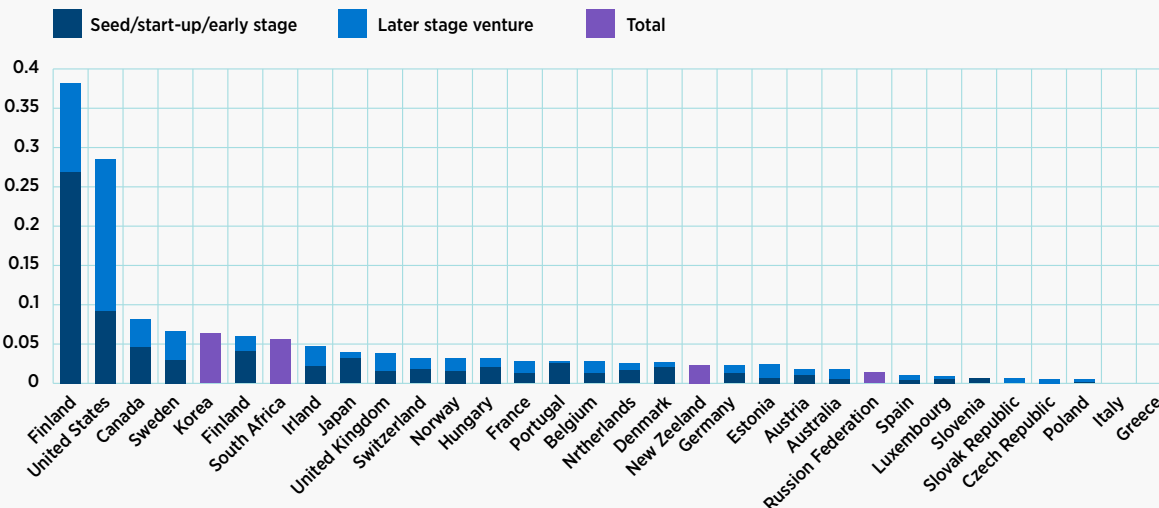
För det första kan staten stärka företagandet i allmänhet genom en entreprenörskapsorienterad näringslivspolitik, en politik som inte ensidigt gynnar stora företag inom vissa sektorer. Teknikinnovation och hållbarhet är bra mål för samhället men utan ett livaktigt entreprenörskap även inom andra sektorer, som handel och service kommer utvecklingen att hämmas (jfr utvecklingen i norr med alla stora satsningar som hålls tillbaka i brist på en fungerande infrastruktur i form av handel och servicenäringar).

För det andra kan staten stärka kvinnors företagande genom att stärka möjligheterna att starta och driva företag i sektorer där kvinnor är utbildade och erfarna. Ett sätt att göra detta är att genomföra samma slags upphandlingsregler som till exempel USA och Canada har där en viss del måste gå till små företag och till kvinnor företag. För att få riktigt genomslag måste troligtvis sådana upphandlingsregler genomföras på alla offentliga nivåer (kommun, region och stat). Detta skulle uppmuntra till start av små företag inom till exempel vård, omsorg, städning, matleveranser, etcetera.

Staten kan också aktivt verka för stöd i form av uppstartsstöd – här är Nyföretagarcentrum ett mycket bra exempel, de har hälften kvinnor bland de som de stöttar till att starta företag. Även inom utbildningssektorn skulle staten kunna stötta att kvinnor (och män) får tillgång till kunskap och information kring entreprenörskapet och dess villkor. Ett utvidgat UF är en sådan åtgärd.

Venture capital investments as a percentage of GDP

Percentage, 2014 or latest available year

En viktig åtgärd för att kunna påverka kvinnors företagande är KUNSKAP. Där kan staten påverka genom att ge uppdrag (och medel) att skapa god statistik kring entreprenörskapet och dess utveckling. Könsuppdelad statistik om vilka som startar och driver företag, om vilka som söker och får olika slags kapital, om företagstyper (branscher, storlek etc.), företagsutveckling (tillväxt,

internationalisering, exit etc.). Utan sådan könsuppdelad statistik är det svårt att veta hur verkligheten ser ut. En annan del av kunskap som är nödvändig är att de åtgärder som sätts in är tydliga med vad målen för åtgärderna är och att åtgärderna sedan tydligt utvärderas utifrån dessa mål. Utan sådana uppföljningar är det svårt att utveckla en långsiktig strategi för vad som fungerar.

"En viktig åtgärd för att kunna påverka kvinnors företagande är KUNSKAP. Där kan staten påverka genom att ge uppdrag (och medel) att skapa god statistik kring entreprenörskapet och dess utveckling."

Sammanfattande diskussion

En sammanfattning över vad forskningen säger blir, som framgått, inte direkt att forskningen visar tydliga orsak-verkan effekter som klart visar vad som leder till vad. Som påpekades vid seminariet¹ är samband inte samma sak som kausalitet, saker kan ha samband utan att vissa saker leder till eller orsakar andra saker. Här vill jag också skjuta in att mycket av entreprenörskapsforskningen inte heller handlar om att utröna strikta orsak-verkan effekter utan i stället handlar om att söka förståelse för vissa fenomen (till exempel hur upplever invandrarkvinnor att vara företagare). En annan – i sig viktig – funktion som forskningen har är att kartlägga/blottlägga empiriska fenomen och göra jämförelser (som mellan kvinnor och män).

Sammantaget visar översikten att kvinnors företagande som forskningsfält är mångfacetterat och komplext. Forskningen kring kvinnors företagande innefattar ju i sig alla aspekter inom entreprenörskapsområdet – frågor kring individen, kring företaget, kring bransch, kring kontexter av olika slag. Det skiljer sig enbart från annan entreprenörskapsforskning genom att ha ett – mer eller mindre utvecklat – kons/genusperspektiv. Det mångfacetterade anslaget gör att forskningsområdet som sådant kan beskrivas som utan tydligt fokus – det rör alla entreprenörskapets nivåer och områden – men inom fältet finns vissa tydliga fokusområden, som finansieringsforskningen eller den del som baserar sig helt på genusteori. Generellt menar jag att forskningen inte har belagt att skillnaderna mellan kvinnor och män som företagare är grundläggande i sig – kvinnor och män som driver samma slags verksamheter uppvisar större likheter än skillnader i sitt företagande. Det som skiljer är

- a. vilken slags företagande kvinnor och män bedriver – kvinnor och män har olika utbildning och erfarenhetsbakgrunder, kvinnor tenderar att välja handel och service, män tenderar att välja tillverkning och teknik
- b. kvinnors och mäns tillgång till kapital – här spelar också verksamhetens art in men givet detta tenderar kvinnor att söka och erhålla mindre kapital (beroende på attityder såväl från kvinnorna själva som från finansiärer)
- c. kvinnors och mäns sätt att hantera familjen-entreprenörskapet – detta skiljer sig också mellan olika kulturer och kontexter i övrigt, men generellt uppvisar kvinnor attityder där de säger sig ta mer hänsyn till familjen än vad män säger sig göra
- d. synen på entreprenörskapet som manligt – attityderna till kvinnors och mäns roller. Kvinnor upplever sig och upplevs som mindre entreprenöriella, men här vill jag också inflika att de branscher kvinnor verkar inom upplevs som mindre entreprenöriella (personliga tjänster till exempel)
- e. hindren för kvinnors företagande skiljer sig mellan kontexter – i många kulturer är kvinnans roll totalt underordnad vilket medför helt andra hinder än i t ex Sverige där hindren mer handlar om attityder och upplevelser än om faktiska hinder (som att t ex inte vara myndig som kvinna, att inte kunna ta lån som kvinna etc.)

¹ Den 28 augusti 2023 bjöd Tillväxtverket in till dialogmöte kring forskningsläge med utgångspunkt i denna forskningsöversikt, det är detta dialogmöte som åsyftas. I bilagan till översikten återfinns en sammanfattning över inkomna synpunkter inklusive kommentarer till dessa.

Översikten innehåller många intressanta studier men under genomgången har jag slagits av två brister. För det första menar jag att det är tydligt att forskningsområdet lider av brist på bra könsuppdelad statistik, de omfattande databaser som används bygger (som GEM) mestadels på enkätdata. Sverige har här en unik fördel med en omfattande statistikproduktion som skulle möjliggöra god empirisk forskning om kvinnors företagande – och för den delen om kvinnors ägande av företag. För det andra menar jag att forskningen är ganska "opraktisk", det vill säga att det är svårt att direkt länka så att praktiker och politiker kan nyttiggöra resultaten.

En annan reflektion är att internationaliseringen av forskningen har lett till att fokus förflyttats från den nationella kontexten till en internationell sådan. Det har sina fördelar men har, enligt min mening, lett till att t ex det nordiska perspektivet kommit i skymundan – kvinnors företagande har helt andra förutsättningar i de nordiska välfärdsstaterna än i Afrika.

Slutligen visar översikten att främjande av kvinnors företagande, som en deltagare på seminariet påpekade, att kan ses endera som en jämställdhetsfråga eller som en fråga om att åstadkomma bättre ekonomi och stärka konkurrenskraften för samhället. Den forskning som utgår från genusteori tenderar att betona jämställdheten, dvs. att inrikta sig på varför kvinnor inte har samma andel företag som män – ibland har denna forskning också ambitionen att helt ändra synen på vad entreprenörskap är. Den forskning som ser kvinnors företagande som en "outnyttjad resurs" (krasst uttryckt) tenderar att betona att om kvinnor drev företag i samma utsträckning som män skulle samhällsekonomin främjas.

För näringspolitiken är detta centrala frågor – varför vill vi egentligen ha fler kvinnor som företagare? Är det för att vi förutsätter att entreprenörskapet i sig är bra för kvinnor och att det gör kvinnor mer jämställda med män? Eller är det för att kvinnors företagande skulle kunna bidra mycket mer till samhällsutvecklingen? Personligen anser jag att näringspolitikens fokus inte främst bör vara jämställdhet, jämställdhetsmålet står för sig själv, men att näringspolitiken inte heller ska diskriminera mellan olika typer av entreprenörer och företagare utan ska utformas så att näringslivet stöds oavsett om det är små eller stora företag, oavsett bransch och oavsett entreprenörens karakteristika.

Efter arbetet med översikten har jag kommit att fråga mig vad det är som forskningsområdet kvinnors företagande missar – vad är det som saknas? Spontant skulle jag vilja svara: det positiva anslaget. I den första studien Elisabeth Sundin och jag gjorde ställde vi i en enkät frågor (som tidigare hade ställts till anställda kvinnor) till kvinnor som var företagare om hur de upplevde

livet och sitt arbetsliv. Det visade sig att kvinnor som var företagare generellt var mycket mer nöjda med sitt liv. Det är också vad som mött mig under decennier av möten med kvinnor som är företagare – glädjen i att ha friheten att äga sitt liv, kanske inte ägande av kapital i sig utan mer möjligheten att ha kontroll. Forskningen, såväl som främjandeåtgärder och kommunikation kring kvinnors företagande, präglas ganska starkt av ett eländsperspektiv – för få kvinnor startar eget, för få kvinnor växer sina företag, för få kvinnor söker kapital, det finns hinder för kvinnors företagande, kvinnors familjesituation hämmar företagandet etc. etc. Jag skulle välkomna att vi vände lite på perspektivet och betonade de positiva aspekterna med företagandet – kvinnor ska inte starta företag för att "det behövs" utan för att de vill och har en affärsidé som de åtminstone kan försörja sig på. Sverige har här unika möjligheter genom att kvinnor är högutbildade, vi har bra sociala familjeförhållanden och det inte finns formella hinder för kvinnor att starta eget – även om vi också har liten inhemsk marknad (viktigt inom handel och service), vi har ett storföretagstänkande (viktigt när offentlig vård och omsorg privatiserats) och vi i socialför-säkringar prioriterar anställning före företagande.

Efter denna diskussion kring översikten och vad jag anser saknas vill jag föra en diskussion kring hur fältet har utvecklats över tid, vad som har förändrats och vilka trender jag ser framöver. Det jag kan säga var en smula överraskande var att jag egentligen inte fick en enda riktig aha-upplevelse. Visst, man kan säga att jag har följt fältet sedan 1980 men ändå. När vi gjorde de första studierna var mycket av forskningen kring kvinnors företagande, som vår egen, beskrivande. Det hade inte uppmärksammats att även kvinnor var företagare. Detsamma gällde även politiken och allmänhetens medvetande. Kvinnors företagande var osynligt och förvåningen var stor när eldsjälarna ordnade seminarier kring kvinnors företagande (då sade man kvinnligt företagande) och de blev överfulla. Kvinnor som var företagare steg ut ur osynligheten både praktiskt och i forskningen. Sambanden mellan forskning, praktik och politik var ganska täta, så blev till exempel Elisabeth Sundin och jag inbjudna att tala om vår forskning för alla partier utom ett.

Samtidigt var kvinnors företagande ett undantag, såväl inom forskningen som inom praktiken. Detta har successivt förändrats men samtidigt menar jag att det har skett en separation mellan forskningen om kvinnors företagande och den empiriska kontexten – forskningsfrågorna och projekten är inte alls lika tätt kopplade till den empiri som studierna bygger på. Sambandet har blivit svagare och det är inte självklart att politik och praktik bygger på forskning, inte heller att forskningen bygger på praktikkens frågor utan i stället är mer självgenererade.

Eftersom forskarsamhället generellt har gått från att producera en mångfald av skrifter (böcker, rapporter, artiklar, PM etcetera) är det idag i princip enbart (engelskspråkiga) artiklar som gäller som accepterad produktionsform. Detta hävdar jag är en del av det växande gapet mellan forskning och praktik – artiklarna har en egen form som inte är särskilt lämplig för praktiker utan är ämnad för inomvetenskaplig kommunikation.

Jag har funderat över vilka trender jag ser och tyvärr kommer nog gapet mellan forskning och praktik att kvarstå en tid. Det finns goda exempel på forskare som lyckas kommunicera med praktiken på ett för båda parter fruktbart sätt men de är ganska lätt räknade och incitamenten är ur akademisk synpunkt svaga. Inom forskningen som sådan tror jag att forskningsområdet kvinnors företagande kommer bestå men då uppdelat i två fraktioner som kommer separeras alltmer. Den ena fraktionen kommer publicera i tidskrifter som Gender Work and Organization och utgå från genusteori, den andra fraktionen kommer publicera i tidskrifter som Journal of Business Venturing och utgå från mainstream entreprenörskapsteori. Tyvärr ser jag hittills inga tendenser till något nytänkande (även om de som baserar sig på genusteori efterlyser alternativa synsätt, men utan att bygga sådana). Som jag nämnt tror jag att ett tredje angreppssätt där man utgår från företagande som en del av arbetslivet skulle kunna vara fruktbart. Vad är det som gör att vissa kvinnor (och män) väljer att gå från anställning till företagande och vice versa? Vilka för- och nackdelar ser de med respektive arbetsform?

Allra sist vill jag komma till frågan om näringspolitiken och policier för att främja kvinnors företagande. Som sagt menar jag att forskningen i sig tyvärr ger få ledtrådar kring vad som fungerar i termer av främjande – även om sådant som utbildning och inkubatorer, stöd, mentorskap, information och attitydpåverkande åtgärder verkar ha viss (dock ej helt statistiskt säkerställd) positiv påverkan på såväl viljan att starta och driva företag som på attityder till kvinnor som företagare. Näringspolitiken behöver inte heller hantera legala eller andra institutionella hinder för kvinnor som företagare. Vad ska då näringspolitiken göra i denna fråga?

Svaret på denna fråga är avhängigt målet med politiken – är det att få så många kvinnor som möjligt att starta och driva företag för att uppnå 50–50 mellan könen? I så fall är lösningen enkel: registrera alla svenska medborgare som egenföretagare (enskild firma) på deras 18-årsdag, det skulle i ett slag förbättra statistiken – men är naturligtvis ingen lösning.

Är problemet att för få kvinnor startar och driver företag (oavsett relationen till mäns företagande) – då behövs faktiskt data och studier som undersöker varför – det kan t ex vara så att de branscher kvinnor vill verka i och verkar i inte är i fokus för näringspolitiken – t ex skulle som sagt en förändring av upphandlingsregler för offentlig sektor (statlig, regional och kommunal nivå) där en viss andel måste gå till mindre företag och till kvinnor i ett slag öka andelen och antalet kvinnor som företagare inom vård, omsorg och kringverksamheter. Som ett exempel på att sådana regler generellt kan ändra beteende vill jag nämna att riskkapitalbolagen idag faktiskt arbetar med modeller där en till exempel grundarteam måste ha minst en kvinna med. En annan faktor torde också vara att anställning gynnas framför företagande i socialförsäkringssystemet, än så länge tar kvinnor ut större del av de familjerelaterade försäkringarna. Här kommer också uppdelningen av arbetslivet i anställda respektive företagare in – finns det faktorer som hindrar människor att byta mellan anställning och företagande (och då menar jag inte bara ett byte utan att gå mellan att vara företagare och att vara anställd).

Är problemet i stället att vi antar att kvinnor är lika innovativa och har samma förutsättningar som män att starta och driva företag och att Sverige behöver just de innovativa företagen för tillväxt och konkurrenskraft, då kanske lösningen är att näringspolitiken fokuserar på just dessa grupper. I en studie där Norge och Sverige jämförs med Israel och Irland (ingår inte i översikten) framgår att Sverige har den högsta andelen kvinnor som utbildats inom high-techområdet vilket torde ge möjligheter till fler innovativa teknikföretag där kvinnor är företagare.

Det är inte min uppgift att säga vad som är bäst men personligen menar jag att det är viktigt att inte bara se på EN grupp av kvinnor som företagare – det är mångfalden som är intressant, Sverige behöver såväl hårfrisörskor som kvinnor som uppfinner tekniska produkter – båda kan vara innovativa och/eller överlevnadsföretag. Jag tror också det är viktigt att inte se på kvinnor som företagare som ”utsatt grupp” som måste skyddas, denna grupp är fullt kapabel att ta hand om sig själv. Näringspolitiken för att främja kvinnors företagande bör, med detta synsätt, inte inrikta sig på ett kompensatoriskt uppdrag utan i stället på faktiskt främjande – att främja företagandet som möjlighet snarare än som nödvändighet.

Tycker jag då egentligen att det är viktigt att främja kvinnors företagande? På de svarar jag ett obetingat JA – framförallt för att företagandet för många kvinnor fungerar som en hävstång till ett bättre liv, bättre såväl ekonomiskt, socialt och personligt. Tidigare har jag ofta citerat Simone de Beauvoir som i sin bok "Det andra könet" hävdade att de enda fria kvinnorna är de egna företagarna, det ligger en hel del sanning i detta uttalande – företagandet som ett medel att bli ekonomiskt jämställd. Att ta steget till att bli företagare kan upplevas som ett stort språng med stora risker men givet hårt arbete och mod klarar många det alldeles utmärkt. En tumregel är att det tar uppemot tre år innan ett företag har satt sig helt och man har kommit in i ett flyt med kunder och rutiner. Detta har jag hört många kvinnor vittna om och de har alla tyckt det har varit värt arbetet.

Under hela den tid jag har följt kvinnors företagande i forskning såväl som i praktiken har näringspolitiken (som i sig har varit mycket aktiv framförallt när det gäller satsningar på innovation och teknikutveckling, för närvarande är t ex grön omställning en stor fråga) inriktats på mainstream, dvs samma policies ska gälla för såväl kvinnor som män (stödformer etc.). De aktiviteter som explicit har syftat till att främja kvinnors företagande har varit en knapp handfull program (speciellt under Maud Olofssons tid som näringsminister). Dessa program har lett till stor uppmärksamhet (speciellt de tidigaste) men de kunskaper och erfarenheter som erhållits i programmen har efter programtidens slut skingrats. Detta innebär en ryckighet i främjandet av kvinnors företagande, vilket gör det svårt för att inte säga omöjligt att forma en långsiktig näringspolitik för att främja kvinnors företagande.

Under arbetet med översikten har det slagit mig att de i andra länder finns offentligt kopplade organisationer som specifikt arbetar med kvinnors företagande. Personligen tror jag inte att den lösningen passar i Sverige (jämför med organiseringen kring jämställdhet som blivit ett stuprör för sig själv). I stället skulle jag förorda att man, t ex inom ramen för Tillväxtverket, inrättade en enhet liknande det amerikanska SBA (Small Business Administration, www.sba.gov). Mycket av det SBA gör finns redan på Tillväxtverket så det skulle bli ett utvidgat uppdrag där frågor om att främja små- och medelstora företag är i fokus. Genom att främja dessa företag främjas kvinnors företag och den svenska tonvikten på storföretag skulle kunna ges en balans.

Slutligen, en näringspolitik för att främja kvinnors företagande måste, liksom annan näringspolitik som syftar till att fler startar och driver företag, samordnas med andra politikområden, framförallt de som gäller socialförsäkringar och de som gäller arbetsmarknadens villkor.

”...företagandet för många kvinnor fungerar som en hävstång till ett bättre liv, bättre såväl ekonomiskt, socialt och personligt.”

BILAGA: Inkomna synpunkter på dialogmötet den 28 augusti 2023 och kommentarer till dessa

Kommentar: En person påtalar att det i allmänhet är så att definitionerna av företagande och av entreprenörskap (som kan vara intraprenörskap eller socialt till exempel) är vaga och inte specifikt uttalade. Så menar hon till exempel att det är viktigt att se även på egenföretagande i form av enmans/enkvinnsföretag – self-employment. Hon ställer frågan om vilken typ av företagande och entreprenörskap politiken vill gynna – är det self-employment eller är det tillväxtföretag?

Svar: Här har jag gått igenom och sökt för "self-employment" på Journal of Business Venturing för samma tidsperiod som för översikten i helhet – det gav 11 träffar varav endast två berör kvinnors self-employment. Dessa två artiklar finns med i min översikt, vilket indikerar att den sökning jag gjorde på wom*, female och gender har fångat in även artiklar som handlar om self-employment. När det gäller definitionsfrågorna håller jag helt med Sundin, det är en väldig brist inom forskningen att de operationella definitionerna är så oklara att begrepp som företagare och entreprenör kan ha helt olika innebörd i olika studier (som gammal organisationsforskare kan jag dock påpeka att detta inte är unikt för entreprenörskapsområdet). Jag inkorporerar en kort diskussion om self-employment samt om definitionsfrågor i huvudtexten, samt att jag i slutdiskussionen tar upp frågan om vilka slags företag politiken ska/kan/vill gynna.

Kommentar: En person säger också att det är viktigt att se sambandet mellan företagande och arbetsliv – entreprenörskap är inte något som endast sker i företagandet. Jag kunde inte hålla med henne mer. Sundin har forskat kring äldres företagande (en annan marginaliserad företagargrupp) och i en artikel hon och jag författat finner vi (baserat på två kohorter – samtliga 55-åringar och samtliga 60-åringar som startat företag ett visst år – som vi följer under fem år efter starten) att människor går in och ut företagande och i anställning (samt i detta fall i viss mån till pension). Företagande är en av de former arbetslivet kan ta sig.

Svar: jag inkluderar en passus om företagandet som en del av arbetslivet i slutdiskussionen

Kommentar: En person påpekar också att många företagare mer identifierar sig med innehållet i det arbete de gör i sitt företagande – en läkare som driver eget är minst lika mycket läkare som företagare.

Svar: jag tar även upp detta i slutdiskussionen om företagande som en del av arbetslivet

Kommentar: En person reflekterar också över det faktum att forskarsamhället brister i intresse att studera mer praktiknära fenomen och att det innebär att det blir svårare för praktiker och politiker att ha nytta av forskningen. Hon kommenterar också diskussionen under seminariet kring att forskningsresultat baserade på kvalitativa metoder, som fallstudier, inte är generaliserbara, hon håller med men påpekar att många studier baserade på kvantitativa metoder, som enkäter, lider av bristen på god svarsfrekvens, urvalsproblem etc.

Svar: jag tar med detta i sammanfattningen av artiklarna, att så pass få kopplar sina studier till praktiken, dessutom reflekterar jag över effekterna i slutdiskussionen

Kommentar: Slutligen föreslår en person att en begränsning till studier med nordisk empiri kunde vara bra.

Svar: jag tar upp detta i metodavsnittet, att min initiala tanke var att även göra en översikt över vad som gjorts på nordisk botten. Se även kommentar nedan från Elisabet Ljunggren som sänt material som jag delvis integrerar i rapporten

Kommentar: En person frågar sig om näringspolitiken över tid har varit aktiv i att utveckla kvinnors företagande. Han undrar också om begränsningarna kanske ligger i andra politikområden – som socialpolitik, arbetsmarknadspolitik eller kulturpolitik.

Svar: Den första frågan är i sig en fråga för den del av Tillväxtverkets uppdrag som har till uppgift att kartlägga insatser för kvinnors företagande samt för den del som kartlägger kunskap inom andra delar än forskningen. Jag tar dock upp den frågan samt också frågan om koppling till andra politikområden i min slutdiskussion

---

Kommentar: En person undrar också hur forskningen ser på främjandet av kvinnors företagande – är det en jämställdhetsfråga (dvs kvinnors företagande är en könsfråga) eller är det en strategi för att åstadkomma variationsrikedom i innovationer, för att stärka Sveriges konkurrenskraft?

Svar: Även denna fråga är högst relevant men ligger lite utanför själva översikten varför jag behandlar den i slutdiskussionen

---

Kommentar: En person påtalar vikten av det nordiska perspektivet givet att kontexten är så olikartad över världen och att Norden i det avseendet kan ses som en samling ganska likartade länder. Hon har deltagit i en jämförande studie av ganska små länder (Irland, Norge, Sverige och Israel) och data från den studien stärker bilden av att nordiska länder delar liknande kontexter för företagande (välfärdsstater, jämställdhet etc.)

Svar: jag delar bilden av att kontexten är central och att de nordiska länderna är ganska lika. Jag har i rapporten beskrivit varför jag inte gått djupare in på specifik nordisk forskning.

Kommentar: En aktör hade på seminariet synpunkten att det finns många tidskrifter som borde vara intressanta ur policysynpunkt – t ex Research Policy, Quarterly Journal of Economics, Review of Economic Studies, Journal of Corporate Finance, American Economic Review, Econometrics, JBV Insights, Review of Financial Studies, American Economic Journal: Economic Policy. En person tyckte också att socialpsykologi kunde vara intressant, en person menade att policyanalys kunde vara intressant.

Svar: Jag håller i princip med, i min värld är ALLA tidskrifter intressanta. Tyvärr var jag tvungen att begränsa mig. När jag kollade upp de ovan nämnda tidskrifterna (alla högt rankade utom JBV Insights som är AJG 2 och jag inte kollade eftersom övertäckningen med JBV torde vara mycket hög) och sökte på wom* AND entrepren* för samma tidsperiod som jag nyttjat i min översikt resulterade det i en (1) träff – en artikel i Research Policy som handlade om entreprenörskap från MIT och inte alls fokuserade på kvinnors företagande. Jag testade även att för just denna tidskrift kolla de andra sökorden (enbart wom* eller female eller gender) och fick upp fler träffar men de handlade om helt andra saker än entreprenörskap eller företagande. Jag vill också poängtera att ingen av dessa tidskrifter (utom JBV Insights) kategoriseras inom entreprenörskap utan inom innovation, finans eller nationalekonomi. Jag har i översikten fört in en kort passus om detta.

Kommentar: En aktör kommenterar att det behövs statistik

Svar: Detta har i sig inte med forskningsöversikten att göra men jag instämmer och tar upp det i slutdiskussionen

---

Kommentar: En aktör har också tankar om att regler kring föräldraförsäkring och SGI bör göras om

Svar: Jag delar uppfattningen att andra politikområden är viktiga men avstår från att kommentera aktörens förslag

---

Kommentar: En aktör tycker att ägandet är extremt centralt och menar att jag i översikten underskattar betydelsen av ägandet

Svar: Jag delar inte uppfattningen att ägandet av företag är det mest centrala i företagandet eller i entreprenörskapet. Vi behöver fler företagare som om de blir företagare kommer att bli ägare (om de startar enskild firma äger de automatiskt 100%, om de startar handelsbolag äger de automatiskt sin del av företaget, om de startar aktiebolag där kravet är ett aktiekapital på 25.000 är det extremt sannolikt att kvinnor blir ägare till sina egna företag). Det KAN naturligtvis finnas fall där kvinnor avstår från att stå som ägare men det torde vara extremt ovanligt (när AK var 100.000 kanske det var vanligare). Med de låga svenska kraven på ägandekapital och då de flesta företag är småföretag är enda sättet att öka kvinnors ägande att fler startar och driver företag, att de är företagare. Jag har avstått från att kommentera detta vidare i översikten

---

Kommentar: En aktör efterlyser metoder för studierna samt referenser.

Svar: Jag har medvetet undvikit att ta med referenser och detaljer i översikten – metoder för artiklarna samt referenser finns i ett stort excelark som Tillväxtverket får så snart det är helt klart (det är över 800 referenser).

Kommentar: En aktör skriver att jag baserar mig på GEM

Svar: det är inte korrekt, jag tar upp viss data från GEM samt skriver att det är relativt vanligt att storskaliga kvantitativa studier har GEM som bas men jag baserar absolut inte helheten på GEM eller någon annan databas.

Kommentar: En aktör skriver också att jag på ett ställe har skrivit "kvinnliga företagare"

Svar: Jag har sökt genom översikten men kan inte finna detta (det kan också noteras att det var Elisabeth Sundin och jag som drev på att ändra från kvinnligt företagande till kvinnors företagande – kul att det slagit igenom)

Kommentar: En aktör känner inte till Diana programmet

Svar: Diana programmet är en stor satsning kring kvinnors företagande (med inriktning på tillväxt och finansiering) sedan 1999 (The Diana Project) ledd från Babson. Jag har i översikten kompletterat med den engelska termen samt infogat en länk.

Kommentar: En aktör skriver också att de vill veta om studierna visar samband eller kausalitet

Svar: Jag delar uppfattningen att samband och kausalitet inte är samma sak men min uppgift har inte varit att UTVÄRDERA studierna utan att göra en översikt över forskningen som sådan.

Kommentar: Slutligen kommenterar en aktör frågan om risktagande – där jag har skrivit att översikten visar blandade resultat när det gäller kvinnors företagande.

Svar: Det är att märka att de studier som aktören refererar till (om risktagande och om förhandlingskapacitet) utan undantag INTE handlar om entreprenörskap eller företagande utan om skillnader mellan män och kvinnor generellt (ofta är studenter studieobjekt i dessa arbeten).

REFERENSLISTA

- Abuhussein, T., & Koburtay, T. (2021). Opportunities and constraints of women entrepreneurs in Jordan: an update of the 5Ms framework. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(6), 1448-1475.
- Achtenhagen, L., & Welter, F. (2011). 'Surfing on the ironing board'—the representation of women's entrepreneurship in German newspapers. *Entrepreneurship & Regional Development*, 23(9-10), 763-786.
- Adachi, T., & Hisada, T. (2017). Gender differences in entrepreneurship and intrapreneurship: an empirical analysis. *Small Business Economics*, 48, 447-486.
- Adeeko, N., & Treanor, L. (2022). Negotiating stigmatised identities: Enterprising refugee women in the United Kingdom. *International Small Business Journal*, 40(1), 23-46.
- Agier, I., & Szafarz, A. (2013). Subjectivity in credit allocation to micro-entrepreneurs: Evidence from Brazil. *Small Business Economics*, 41, 263-275.
- Ahl, H. (2006). Why research on women entrepreneurs needs new directions. *Entrepreneurship theory and practice*, 30(5), 595-621.
- Ahl, H. (2007). Sex business in the toy store: A narrative analysis of a teaching case. *Journal of Business Venturing*, 22(5), 673-693.
- Ahl, H., & Nelson, T. (2015). How policy positions women entrepreneurs: A comparative analysis of state discourse in Sweden and the United States. *Journal of Business Venturing*, 30(2), 273-291.
- Ahmed, T., Chandran, V. G. R., & Klobas, J. (2017). Specialized entrepreneurship education: does it really matter? Fresh evidence from Pakistan. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(1), 4-19.
- Ahn, K., & Winters, J. V. (2023). Does education enhance entrepreneurship?. *Small Business Economics*, 61(2), 717-743.
- Al-Dajani, H., & Marlow, S. (2010). Impact of women's home-based enterprise on family dynamics: Evidence from Jordan. *International Small Business Journal*, 28(5), 470-486.
- Al-Dajani, H., & Marlow, S. (2013). Empowerment and entrepreneurship: A theoretical framework. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(5), 503-524.
- Al-Dajani, H., Akbar, H., Carter, S., & Shaw, E. (2019). Defying contextual embeddedness: evidence from displaced women entrepreneurs in Jordan. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 198-212.
- Alexandre, L., Salloum, C., & Alalam, A. (2019). An investigation of migrant entrepreneurs: the case of Syrian refugees in Lebanon. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(5), 1147-1164.
- Alkhaled, S. (2021). Women's entrepreneurship in Saudi Arabia: Feminist solidarity and political activism in disguise?. *Gender, Work & Organization*, 28(3), 950-972.
- Alkhaled, S., & Berglund, K. (2018). 'And now I'm free': Women's empowerment and emancipation through entrepreneurship in Saudi Arabia and Sweden. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(7-8), 877-900.
- Alshareef, S. (2022). Does location matter? Unpacking the dynamic relationship between the spatial context and embeddedness in women's entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(3-4), 294-318.
- Alsos, G. A., & Ljunggren, E. (2017). The role of gender in entrepreneur-investor relationships: A signaling theory approach. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(4), 567-590.
- Alsos, G. A., Isaksen, E. J., & Ljunggren, E. (2006). New venture financing and subsequent business growth in men- and women-led businesses. *Entrepreneurship theory and practice*, 30(5), 667-686.
- Amine, L. S., & Staub, K. M. (2009). Women entrepreneurs in sub-Saharan Africa: An institutional theory analysis from a social marketing point of view. *Entrepreneurship and Regional Development*, 21(2), 183-211.
- Ammeer, M. A., Haddoud, M. Y., & Onjewu, A. K. E. (2021). A personal values view of international entrepreneurial intention. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(3), 577-601.
- Amoroso, S., & Link, A. N. (2018). Under the AEGIS of knowledge-intensive entrepreneurship: employment growth and gender of founders among European firms. *Small Business Economics*, 50, 899-915.
- Anglin, A. H., Courtney, C., & Allison, T. H. (2022). Venturing for others, subject to role expectations? A role congruity theory approach to social venture crowd funding. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(2), 421-448.
- Annink, A., Den Dulk, L., & Amorós, J. E. (2016). Different strokes for different folks? The impact of heterogeneity in work characteristics and country contexts on work-life balance among the self-employed. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 22(6), 880-902.
- Anxo, D., & Ericson, T. (2015). Self-employment and parental leave. *Small Business Economics*, 45(4), 751-770.

- Arenius, P., & Kovalainen, A. (2006). Similarities and differences across the factors associated with women's self-employment preference in the Nordic countries. *International Small Business Journal*, 24(1), 31-59.
- Arráiz, I. (2018). Time to share the load: gender differences in household responsibilities and business profitability. *Small Business Economics*, 51(1), 57-84.
- Arshed, N., Chalmers, D., & Matthews, R. (2019). Institutionalizing women's enterprise policy: A legitimacy-based perspective. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 43(3), 553-581.
- Aterido, R., & Hallward-Driemeier, M. (2011). Whose business is it anyway? Closing the gender gap in entrepreneurship in Sub-Saharan Africa. *Small Business Economics*, 37, 443-464.
- Azmat, F., & Fujimoto, Y. (2016). Family embeddedness and entrepreneurship experience: A study of Indian migrant women entrepreneurs in Australia. *Entrepreneurship & Regional Development*, 28(9-10), 630-656.
- Baker, T., & Welter, F. (2017). Come on out of the ghetto, please!—Building the future of entrepreneurship research. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(2), 170-184.
- Balachandra, L., Briggs, T., Eddleston, K., & Brush, C. (2019). Don't pitch like a girl!: How gender stereotypes influence investor decisions. *Entrepreneurship theory and practice*, 43(1), 116-137.
- Bamiatzi, V., Jones, S., Mitchelmore, S., & Nikolopoulos, K. (2015). The role of competencies in shaping the leadership style of female entrepreneurs: the case of North West of England, Yorkshire, and North Wales. *Journal of Small Business Management*, 53(3), 627-644.
- Banchik, A. V. (2019). Taking care and taking over: Daughter's duty, self-employment, and gendered inheritance in Zacatecas, Mexico. *Gender & Society*, 33(2), 296-320.
- Barcena-Martin, E., Medina-Claros, S., & Perez-Moreno, S. (2021). Economic regulation, opportunity-driven entrepreneurship and gender gap: emerging versus high-income economies. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(5), 1311-1328.
- Bardasi, E., Sabarwal, S., & Terrell, K. (2011). How do female entrepreneurs perform? Evidence from three developing regions. *Small Business Economics*, 37, 417-441.
- Barragan, S., Erogul, M. S., & Essers, C. (2018). 'Strategic (dis) obedience': female entrepreneurs reflecting on and acting upon patriarchal practices. *Gender, Work & Organization*, 25(5), 575-592.
- Baù, M., Sieger, P., Eddleston, K. A., & Chirico, F. (2017). Fail but try again? The effects of age, gender, and multiple-owner experience on failed entrepreneurs' reentry. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 41(6), 909-941.
- Baughn, C. C., Chua, B. L., & Neupert, K. E. (2006). The normative context for women's participation in entrepreneurship: A multicountry study. *Entrepreneurship theory and practice*, 30(5), 687-708.
- Becker-Blease, J. R., & Sohl, J. E. (2007). Do women-owned businesses have equal access to angel capital?. *Journal of business Venturing*, 22(4), 503-521.
- Becker-Blease, J. R., & Sohl, J. E. (2011). The effect of gender diversity on angel group investment. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(4), 709-733.
- Bednar, S., Gicheva, D., & Link, A. N. (2021). Innovative activity and gender dynamics. *Small Business Economics*, 56, 1591-1599.
- Belz, A. P., Graddy-Reed, A., Hanewicz, I., & J Terrile, R. (2022). Gender differences in peer review of innovation. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 16(2), 255-280.
- Bendell, B. L., Sullivan, D. M., & Hanek, K. J. (2020). Gender, technology and decision-making: insights from an experimental conjoint analysis. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(4), 647-670.
- Bendell, B. L., Sullivan, D. M., & Marvel, M. R. (2019). A gender-aware study of self-leadership strategies among high-growth entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 110-130.
- Bender, K. A., & Roche, K. (2016). Self-employment and the paradox of the contented female worker. *Small Business Economics*, 47, 421-435.
- Berglund, K., Ahl, H., Pettersson, K., & Tillmar, M. (2018). Women's entrepreneurship, neoliberalism and economic justice in the postfeminist era: A discourse analysis of policy change in Sweden. *Gender, Work & Organization*, 25(5), 531-556.
- Bernat, L. F., Lambardi, G., & Palacios, P. (2017). Determinants of the entrepreneurial gender gap in Latin America. *Small Business Economics*, 48, 727-752.
- Beynon, M. J., Jones, P., Packham, G., & Pickernell, D. (2014). Investigating the motivation for enterprise education: a CaRBS based exposition. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(6), 584-612.
- Biehl, A. M., Gurley-Calvez, T., & Hill, B. (2014). Self-employment of older Americans: do recessions matter?. *Small Business Economics*, 42, 297-309.
- Biga-Diambeidou, M., Bruna, M. G., Dang, R., & Houanti, L. H. (2021). Does gender diversity among new venture team matter for R&D intensity in technology-based new ventures? *Evidence from a field experiment. Small business economics*, 56, 1205-1220.
- Birhanu, A. G., Getachew, Y. S., & Lashitew, A. A. (2022). Gender differences in enterprise performance during the COVID-19 crisis: do public policy responses matter?. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(5), 1374-1401.
- Bjuggren, C. M., & Henrekson, M. (2021). Female self-employment: prevalence and performance effects of having a high-income spouse. *Small Business Economics*, 59(1), 163-181.
- Blalock, E. C., & Lyu, X. (2023). The patriot-preneur—China's strategic narrative of women entrepreneurs

- in Chinese media. *Entrepreneurship & Regional Development*, 35(3-4), 264-296.
- Blalock, E. C., Fan, Y., & Lyu, X. (2023). A systematic literature review of Chinese entrepreneurship: utilizing feminist theory with implications for public policy. *Entrepreneurship & Regional Development*, 35(5-6), 482-510.
- Bloemen-Bekx, M., Voordeckers, W., Remery, C., & Schippers, J. (2019). Following in parental footsteps? The influence of gender and learning experiences on entrepreneurial intentions. *International Small Business Journal*, 37(6), 642-663.
- Boeri, N. (2018). Challenging the gendered entrepreneurial subject: Gender, development, and the informal economy in India. *Gender & Society*, 32(2), 157-179.
- Bönte, W., & Piegeler, M. (2013). Gender gap in latent and nascent entrepreneurship: driven by competitiveness. *Small Business Economics*, 41, 961-987.
- Bönte, W., Procher, V. D., & Urbig, D. (2016). Biology and selection into entrepreneurship—The relevance of prenatal testosterone exposure. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(5), 1121-1148.
- Bose, S. (2023). The penalty of work from home: gender gap in productivity of unorganised manufacturing firms in India. *Small Business Economics*, 60(1), 351-369.
- Boulton, T. J., Shohfi, T. D., & Zhu, P. (2019). Angels or sharks? The role of personal characteristics in angel investment decisions. *Journal of Small Business Management*, 57(4), 1280-1303.
- Bourne, K. A., & Calás, M. B. (2013). Becoming 'real' entrepreneurs: Women and the gendered normalization of 'work'. *Gender, Work & Organization*, 20(4), 425-438.
- oyer, T., & Blazy, R. (2014). Born to be alive? The survival of innovative and non-innovative French micro-start-ups. *Small Business Economics*, 42, 669-683.
- Braches, B., & Elliott, C. (2017). Articulating the entrepreneurship career: A study of German women entrepreneurs. *International Small Business Journal*, 35(5), 535-557.
- Brana, S. (2013). Microcredit: an answer to the gender problem in funding?. *Small business economics*, 40, 87-100.
- Brieger, S. A., & Gielnik, M. M. (2021). Understanding the gender gap in immigrant entrepreneurship: a multi-country study of immigrants' embeddedness in economic, social, and institutional contexts. *Small Business Economics*, 56, 1007-1031.
- Brodin, H., & Peterson, E. (2019). Doing business or leading care work? Intersections of gender, ethnicity and profession in home care entrepreneurship in Sweden. *Gender, Work & Organization*, 26(11), 1640-1657.
- Bruhn, M., & Love, I. (2011). Gender differences in the impact of banking services: evidence from Mexico. *Small Business Economics*, 37, 493-512.
- Bruni, A., & Perrotta, M. (2014). Entrepreneurial together: his and her stories. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(2), 108-127.
- Brush, C., Edelman, L. F., Manolova, T., & Welter, F. (2019). A gendered look at entrepreneurship ecosystems. *Small Business Economics*, 53, 393-408.
- Budig, M. J. (2006). Gender, self-employment, and earnings: The interlocking structures of family and professional status. *Gender & society*, 20(6), 725-753.
- Burke, A., van Stel, A., Hartog, C., & Ichou, A. (2014). What determines the level of informal venture finance investment? Market clearing forces and gender effects. *Small Business Economics*, 42, 467-484.
- Burnette, J. L., Pollack, J. M., Forsyth, R. B., Hoyt, C. L., Babij, A. D., Thomas, F. N., & Coy, A. E. (2020). A growth mindset intervention: Enhancing students' entrepreneurial self-efficacy and career development. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 44(5), 878-908.
- Byrne, J., Fattoum, S., & Diaz Garcia, M. C. (2019). Role models and women entrepreneurs: Entrepreneurial super-woman has her say. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 154-184.
- Cabrer-Borrás, B., & Rico Belda, P. (2018). Survival of entrepreneurship in Spain. *Small Business Economics*, 51, 265-278.
- Cai, Z., Stephens, H. M., & Winters, J. V. (2019). Motherhood, migration, and self-employment of college graduates. *Small Business Economics*, 53(3), 611-629.
- Caliendo, M., & Kritikos, A. S. (2010). Start-ups by the unemployed: characteristics, survival and direct employment effects. *Small Business Economics*, 35(1), 71-92.
- Caliendo, M., Graeber, D., Kritikos, A., & Seebauer, J. (2022). Pandemic Depression: COVID-19 and the Mental Health of the Self-Employed. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 47(3), 788-830.
- Carter, S., Mwaura, S., Ram, M., Trehan, K., & Jones, T. (2015). Barriers to ethnic minority and women's enterprise: Existing evidence, policy tensions and unsettled questions. *International Small Business Journal*, 33(1), 49-69.
- Carter, S., Shaw, E., Lam, W., & Wilson, F. (2007). Gender, entrepreneurship, and bank lending: The criteria and processes used by bank loan officers in assessing applications. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(3), 427-444.
- Centobelli, P., Cerchione, R., Esposito, E., Passaro, R., & Quinto, I. (2022). The undigital behavior of innovative startups: empirical evidence and taxonomy of digital innovation strategies. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(9), 219-241.
- Cesaroni, F. M., Sentuti, A., & Pediconi, M. G. (2021). Fading and transformation: how a woman entrepreneur's multiple identities interact throughout her life. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(4), 1033-1053.

- Cetindamar, D., Gupta, V. K., Karadeniz, E. E., & Egrican, N. (2012). What the numbers tell: The impact of human, family and financial capital on women and men's entry into entrepreneurship in Turkey. *Entrepreneurship & Regional Development, 24*(1-2), 29-51.
- Chasserio, S., Pailot, P., & Poroli, C. (2014). When entrepreneurial identity meets multiple social identities: Interplays and identity work of women entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 20*(2), 128-154.
- Chaudhuri, K., Sasidharan, S., & Raj, R. S. N. (2020). Gender, small firm ownership, and credit access: some insights from India. *Small Business Economics, 54*, 1165-1181.
- Cheng, S. (2015). Potential lending discrimination? Insights from small business financing and new venture survival. *Journal of Small Business Management, 53*(4), 905-923.
- Cheraghi, M., Aadsbøll Wickstrøm, K., & Klyver, K. (2019). Life-course and entry to entrepreneurship: embedded in gender and gender-egalitarianism. *Entrepreneurship & Regional Development, 31*(3-4), 242-258.
- Clark, K., & Drinkwater, S. (2010). Patterns of ethnic self-employment in time and space: evidence from British Census microdata. *Small Business Economics, 34*, 323-338.
- Clark, K., Drinkwater, S., & Robinson, C. (2017). Self-employment amongst migrant groups: new evidence from England and Wales. *Small Business Economics, 48*, 1047-1069.
- Coad, A., & Tamvada, J. P. (2012). Firm growth and barriers to growth among small firms in India. *Small Business Economics, 39*, 383-400.
- Cochran, S. L. (2019). What's gender got to do with it? The experiences of US women entrepreneurship students. *Journal of Small Business Management, 57*, 111-129.
- Cole, P. M., & Johnson, K. (2007). An exploration of successful copreneurial relationships postdivorce. *Family Business Review, 20*(3), 185-198.
- Coleman, S. (2007). The role of human and financial capital in the profitability and growth of women-owned small firms. *Journal of Small Business Management, 45*(3), 303-319.
- Coleman, S., & Robb, A. (2009). A comparison of new firm financing by gender: evidence from the Kauffman Firm Survey data. *Small Business Economics, 33*, 397-411.
- Coleman, S., Henry, C., Orser, B., Foss, L., & Welter, F. (2019). Policy support for women entrepreneurs' access to financial capital: Evidence from Canada, Germany, Ireland, Norway, and the United States. *Journal of Small Business Management, 57*, 296-322.
- Collins, J., & Low, A. (2010). Asian female immigrant entrepreneurs in small and medium-sized businesses in Australia. *Entrepreneurship and Regional Development, 22*(1), 97-111.
- Conroy, T., & Weiler, S. (2016). Does gender matter for job creation? Business ownership and employment growth. *Small Business Economics, 47*, 397-419.
- Conroy, T., Deller, S., & Watson, P. (2021). Regional income inequality: A link to women-owned businesses. *Small Business Economics, 56*, 189-207.
- Constantinidis, C., Lebègue, T., El Abboubi, M., & Salman, N. (2019). How families shape women's entrepreneurial success in Morocco: an intersectional study. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 25*(8), 1786-1808.
- Cowling, M., Liu, W., & Ledger, A. (2012). Small business financing in the UK before and during the current financial crisis. *International Small Business Journal, 30*(7), 778-800.
- Cowling, M., Liu, W., & Zhang, N. (2016). Access to bank finance for UK SMEs in the wake of the recent financial crisis. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 22*(6), 903-932.
- Cowling, M., Marlow, S., & Liu, W. (2020). Gender and bank lending after the global financial crisis: are women entrepreneurs safer bets?. *Small Business Economics, 55*, 853-880.
- Cruz, C., & Justo, R. (2017). Portfolio entrepreneurship as a mixed gamble: A winning bet for family entrepreneurs in SMEs. *Journal of Small Business Management, 55*(4), 571-593.
- Cruz, C., Justo, R., & De Castro, J. O. (2012). Does family employment enhance MSEs performance?: Integrating socioemotional wealth and family embeddedness perspectives. *Journal of business venturing, 27*(1), 62-76.
- Cubbon, L., Darga, K., Wisnesky, U. D., Dennett, L., & Guptill, C. (2021). Depression among entrepreneurs: a scoping review. *Small Business Economics, 57*(2), 781-805.
- Cumming, D., Hervé, F., Manthé, E., & Schwiendbacher, A. (2022). Testing-the-waters policy with hypothetical investment: Evidence from equity crowdfunding. *Entrepreneurship Theory and Practice, 46*(4), 1019-1053.
- Cumming, D., Meoli, M., & Vismara, S. (2021). Does equity crowdfunding democratize entrepreneurial finance?. *Small business economics, 56*, 533-552.
- Dai, Y., Byun, G., & Ding, F. (2019). The direct and indirect impact of gender diversity in new venture teams on innovation performance. *Entrepreneurship Theory and Practice, 43*(3), 505-528.
- Daniel, E., Henley, A., & Anwar, M. N. (2019). Contemporary ethnic minority entrepreneurship in the UK: A quantitative exploration of break out and entrepreneurial quality. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 25*(7), 1410-1432.
- Daou, A., Talbot, D., & Jomaa, Z. (2022). Redefining boundaries: the case of women angel investors in a patriarchal context. *Entrepreneurship & Regional Development, 34*(1-2), 137-157.
- Darnihamedani, P., & Terjesen, S. (2020). Male and female entrepreneurs' employment growth ambitions: The contingent role of regulatory efficiency. *Small Business Economics, 58*(1), 185-204.
- Datta, P. B., & Gailey, R. (2012).

- Empowering women through social entrepreneurship: Case study of a women's cooperative in India. *Entrepreneurship theory and Practice*, 36(3), 569-587.
- Davidson, M. J., Fielden, S. L., & Omar, A. (2010). Black, Asian and minority ethnic female business owners: discrimination and social support. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 16(1), 58-80.
- Davis, A. E., & Shaver, K. G. (2012). Understanding gendered variations in business growth intentions across the life course. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 495-512.
- Davis, B. C., Warnick, B. J., Anglin, A. H., & Allison, T. H. (2021). Gender and counterstereotypical facial expressions of emotion in crowdfunded microlending. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(6), 1339-1365.
- Dawson, C., & Henley, A. (2012). "Push" versus "pull" entrepreneurship: an ambiguous distinction?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 18(6), 697-719.
- Dawson, C., & Henley, A. (2015). Gender, risk, and venture creation intentions. *Journal of Small Business Management*, 53(2), 501-515.
- De Clercq, D., Brieger, S. A., & Welzel, C. (2021). Leveraging the macro-level environment to balance work and life: An analysis of female entrepreneurs' job satisfaction. *Small Business Economics*, 56, 1361-1384.
- De Clercq, D., Kaciak, E., & Thongpapanl, N. (2022). Happy at home, successful in competition: the beneficial role of happiness and entrepreneurial orientation for women entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(6), 1463-1488.
- De Clercq, D., Kaciak, E., & Thongpapanl, N. (2022). When does market hostility curtail competitive performance through diminished entrepreneurial efforts? Buffering effects of women entrepreneurs' family business support. *Small Business Economics*, 59(3), 827-844.
- De Clercq, D., Kaciak, E., & Thongpapanl, N. (2022). Work-to-family conflict and firm performance of women entrepreneurs: Roles of work-related emotional exhaustion and competitive hostility. *International Small Business Journal*, 40(3), 364-384.
- Dean, H., & Ford, J. (2017). Discourses of entrepreneurial leadership: Exposing myths and exploring new approaches. *International Small Business Journal*, 35(2), 178-196.
- DeMartino, R., Barbato, R., & Jacques, P. H. (2006). Exploring the career/achievement and personal life orientation differences between entrepreneurs and nonentrepreneurs: The impact of sex and dependents. *Journal of small business management*, 44(3), 350-368.
- DeTienne, D. R., & Chandler, G. N. (2007). The role of gender in opportunity identification. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(3), 365-386.
- Devine, R. A., Molina-Sieiro, G., Holmes Jr., R. M., & Terjesen, S. A. (2019). Female-Led high-growth: Examining the role of human and financial resource management. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 81-109.
- Díaz-García, M. C., & Brush, C. (2012). Gender and business ownership: questioning "what" and "why". *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 18(1), 4-27.
- Digan, S. P., Sahi, G. K., Mantok, S., & Patel, P. C. (2019). Women's perceived empowerment in entrepreneurial efforts: the role of bricolage and psychological capital. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 206-229.
- Dilli, S., & Westerhuis, G. (2018). How institutions and gender differences in education shape entrepreneurial activity: a cross-national perspective. *Small Business Economics*, 51, 371-392.
- Doshi, V. (2022). Experiencing liminality: At the crossroads of neoliberal and gendered experiences. *Gender, Work & Organization*, 29(4), 1132-1148.
- Duberley, J., & Carrigan, M. (2013). The career identities of 'mumpreneurs': Women's experiences of combining enterprise and motherhood. *International small business journal*, 31(6), 629-651.
- Dy, A., & Agwunobi, A. J. (2018). Intersectionality and mixed methods for social context in entrepreneurship. *International journal of entrepreneurial behavior & research*, 25(8), 1727-1747.
- Eddleston, K. A., & Powell, G. N. (2008). The role of gender identity in explaining sex differences in business owners' career satisfier preferences. *Journal of Business Venturing*, 23(2), 244-256.
- Eddleston, K. A., & Powell, G. N. (2012). Nurturing entrepreneurs' work-family balance: A gendered perspective. *Entrepreneurship theory and practice*, 36(3), 513-541.
- Eddleston, K. A., Ladge, J. J., Mitteness, C., & Balachandra, L. (2016). Do you see what I see? Signaling effects of gender and firm characteristics on financing entrepreneurial ventures. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(3), 489-514.
- Ekanem, I. (2015). Entrepreneurial learning: gender differences. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(4), 557-577.
- Ekinsmyth, C. (2013). Managing the business of everyday life: The roles of space and place in "mumpreneurship". *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(5), 525-546.
- Elkafrawi, N., Roos, A., & Refai, D. (2022). Contextualising rural entrepreneurship—A strong structuration perspective on gendered-local agency. *International Small Business Journal*, 40(8), 1019-1040.
- Emami, A., Ashourizadeh, S., & Packard, M. D. (2023). The impact of social network support on opportunity intention among prospective male and female entrepreneurs during 2019-nCov pandemic. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 29(11), 132-169.
- Estrin, S., & Mickiewicz, T. (2011). Institutions and female entrepreneurship. *Small business economics*, 37, 397-415.

- Fahed-Sreih, J., & Djoundourian, S. (2006). Determinants of longevity and success in Lebanese family businesses: An exploratory study. *Family Business Review, 19*(3), 225-234.
- Fairlie, R. W., & Robb, A. M. (2009). Gender differences in business performance: evidence from the Characteristics of Business Owners survey. *Small Business Economics, 33*, 375-395.
- Fairlie, R., & Marion, J. (2012). Affirmative action programs and business ownership among minorities and women. *Small Business Economics, 39*, 319-339.
- Farhat, J., & Robb, A. (2018). Analyzing complex survey data: the Kauffman Firm Survey. *Small Business Economics, 50*, 657-670.
- Feldmann, M., Lukes, M., & Uhlaner, L. (2020). Disentangling succession and entrepreneurship gender gaps: gender norms, culture, and family. *Small Business Economics, 58*(2), 997-1013.
- Fellnhöfer, K., Puumalainen, K., & Sjögrén, H. (2016). Entrepreneurial orientation and performance—are sexes equal?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 22*(3), 346-374.
- Fielden, S. L., & Hunt, C. M. (2011). Online coaching: An alternative source of social support for female entrepreneurs during venture creation. *International Small Business Journal, 29*(4), 345-359.
- Fisher, M., & Lewin, P. A. (2018). Push and pull factors and Hispanic self-employment in the USA. *Small Business Economics, 51*, 1055-1070.
- Forson, C. (2013). Contextualising migrant black business women's work-life balance experiences. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research, 19*(5), 460-477.
- Foss, L., Henry, C., Ahl, H., & Mikalsen, G. H. (2019). Women's entrepreneurship policy research: a 30-year review of the evidence. *Small Business Economics, 53*, 409-429.
- Franco, M., & Piceti, P. (2020). Family dynamics and gender perspective influencing copreneurship practices: A qualitative analysis in the Brazilian context. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 26*(1), 14-33.
- Gabaldon, P., De Anca, C., & Galdón, C. (2015). Measures of success for self-employed mothers in Spain. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 21*(1), 128-145.
- Gaies, B., Feola, R., Vesci, M., & Maalaoui, A. (2023). Investigating the relationship between women's entrepreneurship and country-level innovation: evidence from a panel of OECD countries. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 29*(7), 1613-1643.
- García, M. C. D., & Welter, F. (2013). Gender identities and practices: Interpreting women entrepreneurs' narratives. *International Small Business Journal, 31*(4), 384-404.
- Gatewood, E. J., Brush, C. G., Carter, N. M., Greene, P. G., & Hart, M. M. (2009). Diana: a symbol of women entrepreneurs' hunt for knowledge, money, and the rewards of entrepreneurship. *Small Business Economics, 32*, 129-144.
- Gherardi, S. (2015). Authoring the female entrepreneur while talking the discourse of work-family life balance. *International Small Business Journal, 33*(6), 649-666.
- Ghose, S. M., Durrah, O., & McElwee, G. (2021). Rural women entrepreneurs in Oman: problems and opportunities. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 27*(7), 1674-1695.
- Ghose, S. M., McElwee, G., & Durrah, O. (2019). Entrepreneurial success of cottage-based women entrepreneurs in Oman. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 25*(3), 480-498.
- Ghose, S., McElwee, G., Meaton, J., & Durrah, O. (2017). Barriers to rural women entrepreneurs in Oman. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 23*(6), 998-1016.
- Giazitzoglu, A., & Down, S. (2017). Performing entrepreneurial masculinity: An ethnographic account. *International Small Business Journal, 35*(1), 40-60.
- Gicheva, D., & Link, A. N. (2013). Leveraging entrepreneurship through private investments: does gender matter?. *Small Business Economics, 40*, 199-210.
- Gicheva, D., & Link, A. N. (2015). The gender gap in federal and private support for entrepreneurship. *Small Business Economics, 45*, 729-733.
- Gimenez-Jimenez, D., Edelman, L. F., Dawson, A., & Calabrò, A. (2022). Women entrepreneurs' progress in the venturing process: The impact of risk aversion and culture. *Small Business Economics, 58*(2), 1091-1111.
- Gindling, T. H., Mossaad, N., & Newhouse, D. (2020). Self-employment earnings premiums/penalties and regulations: evidence from developing economies. *Small Business Economics, 55*, 507-527.
- Ginting-Carlström, C. E., & Chliova, M. (2023). A discourse of virtue: how poor women entrepreneurs justify their activities in the context of moderate Islam. *Entrepreneurship & Regional Development, 35*(1-2), 78-102.
- Giotopoulos, I., Kontolaimou, A., & Tsakanikas, A. (2017). Drivers of high-quality entrepreneurship: what changes did the crisis bring about?. *Small Business Economics, 48*, 913-930.
- Godwin, L. N., Stevens, C. E., & Brenner, N. L. (2006). Forced to play by the rules? Theorizing how mixed-sex founding teams benefit women entrepreneurs in male-dominated contexts. *Entrepreneurship Theory and Practice, 30*(5), 623-642.
- Goel, R. K. (2018). Foreign direct investment and entrepreneurship: Gender differences across international economic freedom and taxation. *Small Business Economics, 50*, 887-897.
- Goltz, S., Buche, M. W., & Pathak, S. (2015). Political empowerment, rule of law, and women's entry into entrepreneurship. *Journal of Small Business Management, 53*(3), 605-626.
- Gray, B. J., Duncan, S., Kirkwood, J., &

- Walton, S. (2014). Encouraging sustainable entrepreneurship in climate-threatened communities: a Samoan case study. *Entrepreneurship & Regional Development, 26*(5-6), 401-430.
- Greene, F. J., Han, L., & Marlow, S. (2013). Like mother, like daughter? Analyzing maternal influences upon women's entrepreneurial propensity. *Entrepreneurship Theory and Practice, 37*(4), 687-711.
- Grekou, D., Watt, J., & Morgan, H. M. (2023). Gender productivity gap: does gender-equal ownership compensate for female entrepreneurs' lack of prior industry experience?. *Small Business Economics, 60*(4), 1543-1571.
- Grilo, I., & Irigoyen, J. M. (2006). Entrepreneurship in the EU: to wish and not to be. *Small business economics, 26*, 305-318.
- Gunawan, A. A., Essers, C., & van Riel, A. C. (2021). The adoption of ecopreneurship practices in Indonesian craft SMEs: value-based motivations and intersections of identities. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 27*(3), 730-752.
- Gupta, A., Batra, S., & Gupta, V. K. (2022). Gender, culture, and implicit theories about entrepreneurs: a cross-national investigation. *Small Business Economics, 58*, 1073-1089.
- Gupta, V. K., Goktan, A. B., & Gunay, G. (2014). Gender differences in evaluation of new business opportunity: A stereotype threat perspective. *Journal of Business Venturing, 29*(2), 273-288.
- Gupta, V. K., Turban, D. B., & Pareek, A. (2013). Differences between men and women in opportunity evaluation as a function of gender stereotypes and stereotype activation. *Entrepreneurship Theory and Practice, 37*(4), 771-788.
- Gupta, V. K., Turban, D. B., Wasti, S. A., & Sikdar, A. (2009). The role of gender stereotypes in perceptions of entrepreneurs and intentions to become an entrepreneur. *Entrepreneurship theory and practice, 33*(2), 397-417.
- Gupta, V. K., Wieland, A. M., & Turban, D. B. (2019). Gender characterizations in entrepreneurship: A multi-level investigation of sex-role stereotypes about high-growth, commercial, and social entrepreneurs. *Journal of Small Business Management, 57*(1), 131-153.
- Haberman, H., & Danes, S. M. (2007). Father-daughter and Father-son family business management transfer comparison: *Family FIRO model application*. *Family Business Review, 20*(2), 163-184.
- Hajek, C. (2023). Entrepreneurs have what it takes: positively-distinct entrepreneurial social identity as realized during intra-and intergroup conversations. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 29*(2), 459-476.
- Hamilton, E. (2006). Whose story is it anyway? Narrative accounts of the role of women in founding and establishing family businesses. *International Small Business Journal, 24*(3), 253-271.
- Hamilton, E. (2013). The discourse of entrepreneurial masculinities (and femininities). *Entrepreneurship & Regional Development, 25*(1-2), 90-99.
- Hamilton, E. (2014). Entrepreneurial narrative identity and gender: A double epistemological shift. *Journal of Small Business Management, 52*(4), 703-712.
- Hampton, A., Cooper, S., & McGowan, P. (2009). Female entrepreneurial networks and networking activity in technology-based ventures: An exploratory study. *International Small Business Journal, 27*(2), 193-214.
- Hampton, A., McGowan, P., & Cooper, S. (2011). *Developing quality in female high-times*38(8), 768-797.
- Harrison, R., Leitch, C., & McAdam, M. (2015). Breaking glass: Toward a gendered analysis of entrepreneurial leadership. *Journal of Small Business Management, 53*(3), 693-713
- Hechavarría, D. M., & Brieger, S. A. (2022). Practice rather than preach: cultural practices and female social entrepreneurship. *Small Business Economics, 58*, 1131-1151.
- Hechavarría, D. M., & Ingram, A. E. (2019). Entrepreneurial ecosystem conditions and gendered national-level entrepreneurial activity: A 14-year panel study of GEM. *Small Business Economics, 53*, 431-458.
- Hechavarría, D. M., Terjesen, S. A., Ingram, A. E., Renko, M., Justo, R., & Elam, A. (2017). Taking care of business: the impact of culture and gender on entrepreneurs' blended value creation goals. *Small Business Economics, 48*, 225-257.
- Hechavarría, D. M., Terjesen, S. A., Stenholm, P., Brännback, M., & Lång, S. (2018). More than words: do gendered linguistic structures widen the gender gap in entrepreneurial activity?. *Entrepreneurship Theory and Practice, 42*(5), 797-817.
- Hechavarría, D., Bullough, A., Brush, C., & Edelman, L. (2019). High-growth women's entrepreneurship: Fueling social and economic development. *Journal of Small Business Management, 57*(1), 5-13.
- Henry, C., Coleman, S., Foss, L., Orser, B. J., & Brush, C. G. (2021). Richness in diversity: Towards more contemporary research conceptualisations of women's entrepreneurship. *International Small Business Journal, 39*(7), 609-618.
- Henry, C., Foss, L., & Ahl, H. (2016). Gender and entrepreneurship research: A review of methodological approaches. *International Small Business Journal, 34*(3), 217-241.
- Hill, I. (2018). How did you get up and running? Taking a Bourdieuan perspective towards a framework for negotiating strategic fit. *Entrepreneurship & Regional Development, 30*(5-6), 662-696.
- Hoffmann, A., Junge, M., & Malchow-Møller, N. (2015). Running in the family: parental role models in entrepreneurship. *Small Business Economics, 44*, 79-104.
- Hopp, C., & Martin, J. (2017). Does entrepreneurship pay for women and immigrants? A 30 year assessment of the socio-economic impact of entrepreneurial activity in Germany. *Entrepreneurship & Regional Development, 29*(5-6), 517-543.

- Hörisch, J., Kollat, J., & Brieger, S. A. (2017). What influences environmental entrepreneurship? A multilevel analysis of the determinants of entrepreneurs' environmental orientation. *Small Business Economics*, 48, 47-69.
- Howorth, C., Rose, M., Hamilton, E., & Westhead, P. (2010). Family firm diversity and development: An introduction. *International Small Business Journal*, 28(5), 437-451.
- Hsu, D. K., Wiklund, J., Anderson, S. E., & Coffey, B. S. (2016). Entrepreneurial exit intentions and the business-family interface. *Journal of Business Venturing*, 31(6), 613-627.
- Hughes, K. D., Jennings, J. E., Brush, C., Carter, S., & Welter, F. (2012). Extending women's entrepreneurship research in new directions. *Entrepreneurship theory and practice*, 36(3), 429-442.
- Hytti, U., Alsos, G. A., Heinonen, J., & Ljunggren, E. (2017). Navigating the family business: A gendered analysis of identity construction of daughters. *International Small Business Journal*, 35(6), 665-686.
- Ibáñez, M. J., & Guerrero, M. (2022). Women's empowerment and emancipation through entrepreneurship: extending Professor Alistair Anderson's contributions. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(7-8), 722-741.
- Imarhiagbe, B. O., Saridakis, G., & Mohammed, A. M. (2017). Do bank credit rejection and financial education affect financial self-confidence?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(6), 1033-1051.
- Imas, J. M., & Garcia-Lorenzo, L. (2023). A postcolonial and pan-African feminist reading of Zimbabwean women entrepreneurs. *Gender, Work & Organization*, 30(2), 391-411.
- Irwin, D., & Scott, J. M. (2010). Barriers faced by SMEs in raising bank finance. *International journal of entrepreneurial behavior & research*, 16(3), 245-259.
- Islam, A. M., & Muzi, S. (2022). Does mobile money enable women-owned businesses to invest? Firm-level evidence from Sub-Saharan Africa. *Small Business Economics*, 59(3), 1245-1271.
- Jaim, J. (2021). Exist or exit? Women business-owners in Bangladesh during COVID-19. *Gender, Work & Organization*, 28, 209-226.
- Jayawarna, D., Marlow, S., & Swail, J. (2021). A gendered life course explanation of the exit decision in the context of household dynamics. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(6), 1394-1430.
- Jayawarna, D., Rouse, J., & Macpherson, A. (2014). Life course pathways to business start-up. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(3-4), 282-312.
- Jennings, J. E., Jennings, P. D., & Sharifian, M. (2016). Living the dream? Assessing the "entrepreneurship as emancipation" perspective in a developed region. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(1), 81-110.
- Jennings, J. E., Rahman, Z., & Dempsey, D. (2023). Challenging what we think we know: Theory and evidence for questioning common beliefs about the gender gap in entrepreneurial confidence. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 47(2), 369-397.
- Johansson Sevä, I., & Öun, I. (2015). Self-employment as a strategy for dealing with the competing demands of work and family? The importance of family/lifestyle motives. *Gender, Work & Organization*, 22(3), 256-272.
- Johansson Sevä, I., Vinberg, S., Nordenmark, M., & Strandh, M. (2016). Subjective well-being among the self-employed in Europe: macroeconomy, gender and immigrant status. *Small business economics*, 46, 239-253.
- Jones, K., & Clifton, J. (2018). Rendering sexism invisible in workplace narratives. A narrative analysis of female entrepreneurs' stories of not being talked to by men. *Gender, Work & Organization*, 25(5), 557-574.
- Jones, S. (2014). Gendered discourses of entrepreneurship in UK higher education: The fictive entrepreneur and the fictive student. *International small business journal*, 32(3), 237-258.
- Joona, P. A. (2018). How does motherhood affect self-employment performance?. *Small Business Economics*, 50(1), 29-54.
- Joshi, A. M., Inouye, T. M., & Robinson, J. A. (2018). How does agency workforce diversity influence Federal R&D funding of minority and women technology entrepreneurs? An analysis of the SBIR and STTR programs, 2001-2011. *Small Business Economics*, 50, 499-519.
- Jurik, N. C., Křížková, A., Pospíšilová, M., & Cavender, G. (2019). Blending, credit, context: doing business, family and gender in Czech and US copreneurships. *International Small Business Journal*, 37(4), 317-342.
- Justo, R., DeTienne, D. R., & Sieger, P. (2015). Failure or voluntary exit? Reassessing the female underperformance hypothesis. *Journal of Business Venturing*, 30(6), 775-792.
- Kairiza, T., Kiprono, P., & Magadzire, V. (2017). Gender differences in financial inclusion amongst entrepreneurs in Zimbabwe. *Small Business Economics*, 48, 259-272.
- Kalenkoski, C. M., & Pabilonia, S. W. (2022). Impacts of COVID-19 on the self-employed. *Small Business Economics*, 58(2), 741-768.
- Kalnins, A., & Williams, M. (2014). When do female-owned businesses out-survive male-owned businesses? A disaggregated approach by industry and geography. *Journal of business venturing*, 29(6), 822-835.
- Karim, S., Kwong, C., Shrivastava, M., & Tamvada, J. P. (2023). My mother-in-law does not like it: resources, social norms, and entrepreneurial intentions of women in an emerging economy. *Small Business Economics*, 60(2), 409-431.
- Kher, R., Yang, S., & Newbert, S. L. (2023). Accelerating emergence: the causal (but contextual) effect of social impact accelerators on nascent for-profit social ventures. *Small Business Economics*, 61(1), 389-413.
- Khurana, I., & Lee, D. J. (2023). Gender bias in high stakes pitching: an NLP

- approach. *Small Business Economics*, 60(2), 485-502.
- Kim, G. O. (2006). Do equally owned small businesses have equal access to credit?. *Small Business Economics*, 27, 369-386.
- Kim, N. K. N., & Parker, S. C. (2021). Entrepreneurial homeworkers. *Small Business Economics*, 57, 1427-1451.
- Kim, S. J., Lee, S. H., & Yeo, Y. D. (2022). Work-family conflict and microfinance diversion. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 16(3), 552-572.
- Kirkwood, J. (2007). Igniting the entrepreneurial spirit: is the role parents play gendered?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 13(1), 39-59.
- Kirkwood, J. J. (2016). How women and men business owners perceive success. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 22(5), 594-615.
- Klofsten, M., MacEachen, E., & Ståhl, C. (2021). New and small firms in a modern working life: how do we make entrepreneurship healthy?. *Small Business Economics*, 57(2), 755-763.
- Klyver, K., Nielsen, S. L., & Evald, M. R. (2013). Women's self-employment: An act of institutional (dis) integration? A multilevel, cross-country study. *Journal of Business Venturing*, 28(4), 474-488.
- Knight, M. (2016). Race-ing, classing and gendering racialized women's participation in entrepreneurship. *Gender, Work & Organization*, 23(3), 310-327.
- Ko, E. J., Wiklund, J., & Pollack, J. M. (2021). Entrepreneurial team diversity and productivity: The role of family relationships in nascent ventures. *Entrepreneurship theory and practice*, 45(2), 386-417.
- Korosteleva, J., & Stępień-Baig, P. (2020). Climbing the poverty ladder: the role of entrepreneurship and gender in alleviating poverty in transition economies. *Entrepreneurship & Regional Development*, 32(1-2), 197-220.
- Koyana, S., & Mason, R. B. (2017). Rural entrepreneurship and transformation: the role of learnerships. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(5), 734-751.
- Kubberød, E., Jones, S., & Pettersen, I. B. (2021). Learning to not belong: entrepreneurial learning experiences of women high-tech entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(8), 1983-2008.
- Kuckertz, A. (2021). Standing up against crisis-induced entrepreneurial uncertainty: Fewer teams, more habitual entrepreneurs. *International Small Business Journal*, 39(3), 191-201
- Kwong, C. C., Thompson, P., Jones-Evans, D., & Brooksbank, D. (2009). Nascent entrepreneurial activity within female ethnic minority groups. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 15(3), 262-281.
- Kwong, C., Jones-Evans, D., & Thompson, P. (2012). Differences in perceptions of access to finance between potential male and female entrepreneurs: Evidence from the UK. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 18(1), 75-97.
- Laguía, A., Wach, D., Garcia-Ael, C., & Moriano, J. A. (2022). "Think entrepreneur-think male": the effect of reduced gender stereotype threat on women's entrepreneurial intention and opportunity motivation. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(4), 1001-1025.
- Laing, E., van Stel, A., & Storey, D. J. (2022). Formal and informal entrepreneurship: a cross-country policy perspective. *Small Business Economics*, 59, 807-826.
- Lall, S. A., Chen, L. W., & Mason, D. P. (2023). Digital platforms and entrepreneurial support: a field experiment in online mentoring. *Small Business Economics*, 61(2), 631-654.
- Lange, T. (2012). Job satisfaction and self-employment: autonomy or personality?. *Small business economics*, 38, 165-177.
- Langowitz, N., & Minniti, M. (2007). The entrepreneurial propensity of women. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(3), 341-364.
- Lassalle, P., & Shaw, E. (2021). Trailing wives and constrained agency among women migrant entrepreneurs: An intersectional perspective. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(6), 1496-1521.
- Laviolette, E. M., Radu Lefebvre, M., & Brunel, O. (2012). The impact of story bound entrepreneurial role models on self-efficacy and entrepreneurial intention. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 18(6), 720-742.
- Lee, I. H., & Marvel, M. R. (2014). Revisiting the entrepreneur gender-performance relationship: a firm perspective. *Small Business Economics*, 42, 769-786.
- Lee, J. H., Sohn, S. Y., & Ju, Y. H. (2011). How effective is government support for Korean women entrepreneurs in small and medium enterprises?. *Journal of Small Business Management*, 49(4), 599-616.
- Lemma, T. T., Gwatidzo, T., & Mlilo, M. (2023). Gender differences in business performance: Evidence from Kenya and South Africa. *Small Business Economics*, 60(2), 591-614.
- Leoni, T., & Falk, M. (2010). Gender and field of study as determinants of self-employment. *Small Business Economics*, 34, 167-185.
- Leppel, K. (2016). The incidence of self-employment by sexual orientation. *Small Business Economics*, 46, 347-363.
- Lerner, D. A., Alkær sig, L., Fitza, M. A., Lomborg, C., & Johnson, S. K. (2021). Nothing ventured, nothing gained: Parasite infection is associated with entrepreneurial initiation, engagement, and performance. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(1), 118-144.
- Lewis, K. V. (2015). Enacting entrepreneurship and leadership: A longitudinal exploration of gendered identity work. *Journal of Small Business Management*, 53(3), 662-682.
- Lewis, K. V. (2021). 'In the night kitchen': Gender, identity and artisanal work. *International Small Business Journal*, 39(7), 662-680.

- Lewis, P. (2006). The quest for invisibility: Female entrepreneurs and the masculine norm of entrepreneurship. *Gender, work & organization, 13*(5), 453-469.
- Lewis, P. (2013). The search for an authentic entrepreneurial identity: Difference and professionalism among women business owners. *Gender, Work & Organization, 20*(3), 252-266.
- Lewis, P., Rumens, N., & Simpson, R. (2022). Postfeminism, hybrid mumpreneur identities and the reproduction of masculine entrepreneurship. *International Small Business Journal, 40*(1), 68-89.
- Lianos, T., & Pseiridis, A. (2009). On the occupational choices of return migrants. *Entrepreneurship and Regional Development, 21*(2), 155-181.
- Lim, Y., & Suh, C. S. (2019). Where is my partner? The role of gender in the formation of entrepreneurial businesses. *Small Business Economics, 52*, 131-151.
- Liñán, F., Jaén, I., & Martín, D. (2022). Does entrepreneurship fit her? Women entrepreneurs, gender-role orientation, and entrepreneurial culture. *Small Business Economics, 58*(2), 1051-1071.
- Lindvert, M., Patel, P. C., & Wincent, J. (2017). Struggling with social capital: Pakistani women micro entrepreneurs' challenges in acquiring resources. *Entrepreneurship & Regional Development, 29*(7-8), 759-790.
- Lindvert, M., Patel, P. C., Smith, C., & Wincent, J. (2019). Microfinance traps and relational exchange norms: A field study of women entrepreneurs in Tanzania. *Journal of Small Business Management, 57*(1), 230-254.
- Link, A. N., & van Hasselt, M. (2020). Exploring the impact of R&D on patenting activity in small women-owned and minority-owned entrepreneurial firms. *Small Business Economics, 54*, 1061-1066.
- Link, A. N., & Welsh, D. H. (2013). From laboratory to market: On the propensity of young inventors to form a new business. *Small Business Economics, 40*, 1-7.
- Liu, B., Wang, J., Chan, K. C., & Fung, A. (2021). The impact of entrepreneurs's financial literacy on innovation within small and medium-sized enterprises. *International Small Business Journal, 39*(3), 228-246.
- Liu, Y., Schøtt, T., & Zhang, C. (2019). Women's experiences of legitimacy, satisfaction and commitment as entrepreneurs: embedded in gender hierarchy and networks in private and business spheres. *Entrepreneurship & Regional Development, 31*(3-4), 293-307.
- Lofstrom, M. (2013). Does self-employment increase the economic well-being of low-skilled workers?. *Small business economics, 40*, 933-952.
- Lofstrom, M., & Bates, T. (2009). Latina entrepreneurship. *Small Business Economics, 33*, 427-439.
- Loscocco, K., Monnat, S. M., Moore, G., & Lauber, K. B. (2009). Enterprising women: A comparison of women's and men's small business networks. *Gender & society, 23*(3), 388-411.
- Luo, B., & Chong, T. T. L. (2019). Regional differences in self-employment in China. *Small Business Economics, 53*, 813-837.
- MacNeil, H., Schoonmaker, M., & McAdam, M. (2022). Accelerating alienation: gender and self-efficacy in the accelerator context. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 28*(8), 2083-2102.
- Madison, K., Moore, C. B., Daspit, J. J., & Nabisaalu, J. K. (2022). The influence of women on SME innovation in emerging markets. *Strategic Entrepreneurship Journal, 16*(2), 281-313.
- Malmström, M., Johansson, J., & Wincent, J. (2017). Gender stereotypes and venture support decisions: How governmental venture capitalists socially construct entrepreneurs' potential. *Entrepreneurship Theory and Practice, 41*(5), 833-860.
- Maniyalath, N., & Narendran, R. (2016). The human development index predicts female entrepreneurship rates. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 22*(5), 745-766.
- Manolova, T. S., Brush, C. G., Edelman, L. F., & Elam, A. (2020). <? covid19?> Pivoting to stay the course: How women entrepreneurs take advantage of opportunities created by the COVID-19 pandemic. *International Small Business Journal, 38*(6), 481-491.
- Manolova, T. S., Brush, C. G., Edelman, L. F., & Shaver, K. G. (2012). One size does not fit all: Entrepreneurial expectancies and growth intentions of US women and men nascent entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development, 24*(1-2), 7-27.
- Manolova, T. S., Carter, N. M., Manev, I. M., & Gyoshev, B. S. (2007). The differential effect of men and women entrepreneurs' human capital and networking on growth expectancies in Bulgaria. *Entrepreneurship theory and practice, 31*(3), 407-426.
- Manzanera-Ruiz, R., Namasembe, O. M. M., & Barrales Molina, V. (2023). Female gender interests and education in women entrepreneurs' definition of success in Uganda. *Entrepreneurship & Regional Development, 35*(1-2), 129-145.
- Markowska, M., Ahl, H., & Naldi, L. (2023). Timeout: The role of family-friendly policies in business start-up among mothers. *Entrepreneurship Theory and Practice, 47*(4), 1169-1199.
- Marlow, S., & Martinez Dy, A. (2018). Annual review article: Is it time to rethink the gender agenda in entrepreneurship research?. *International Small Business Journal, 36*(1), 3-22.
- Marlow, S., & McAdam, M. (2012). Analyzing the influence of gender upon high-technology venturing within the context of business incubation. *Entrepreneurship Theory and Practice, 36*(4), 655-676.
- Marlow, S., & McAdam, M. (2013). Gender and entrepreneurship: Advancing debate and challenging myths; exploring the mystery of the under-performing female entrepreneur. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research, 19*(1), 114-124.
- Marlow, S., & McAdam, M. (2015). Incubation or induction? Gendered identity work in the context of technology

- business incubation. *Entrepreneurship theory and practice*, 39(4), 791-816.
- Marlow, S., & Swail, J. (2014). Gender, risk and finance: why can't a woman be more like a man?. *Entrepreneurship & Regional Development*, 26(1-2), 80-96.
- Martí-Sánchez, M., Cervantes-Zacarés, D., & Ortigosa-Blanch, A. (2020). Entrepreneurship in the digital press: a semantic analysis. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(3), 416-431.
- Martiarena, A. (2022). How gender stereotypes shape venture growth expectations. *Small Business Economics*, 58(2), 1015-1034.
- Martin, L., Wright, L., Beaven, Z., & Matlay, H. (2015). An unusual job for a woman? Female entrepreneurs in scientific, engineering and technology sectors. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(4), 539-556.
- Martinez Dy, A., & Jayawarna, D. (2020). Bios, mythoi and women entrepreneurs: A Wynterian analysis of the intersectional impacts of the COVID-19 pandemic on self-employed women and women-owned businesses. *International Small Business Journal*, 38(5), 391-403.
- Matherne III, C. F., Bendickson, J. S., Santos, S. C., & Taylor, E. C. (2020). Making sense of entrepreneurial intent: a look at gender and entrepreneurial personal theory. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(5), 989-1009.
- McAdam, M., Crowley, C., & Harrison, R. T. (2020). Digital girl: Cyberfeminism and the emancipatory potential of digital entrepreneurship in emerging economies. *Small Business Economics*, 55, 349-362.
- McAdam, M., Harrison, R. T., & Leitch, C. M. (2019). Stories from the field: Women's networking as gender capital in entrepreneurial ecosystems. *Small Business Economics*, 53, 459-474.
- McGowan, P., Cooper, S., Durkin, M., & O'kane, C. (2015). The influence of social and human capital in developing young women as entrepreneurial business leaders. *Journal of Small Business Management*, 53(3), 645-661.
- McGowan, P., Redeker, C. L., Cooper, S. Y., & Greenan, K. (2012). Female entrepreneurship and the management of business and domestic roles: Motivations, expectations and realities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(1-2), 53-72.
- McGrath, P. J., Chen, T., & Nerkar, A. (2022). Pipes, prisms, and patent sales: How personal wealth expands and contracts the gender gap in entrepreneurship. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 16(2), 355-380.
- Mehtap, S., Pellegrini, M. M., Caputo, A., & Welsh, D. H. (2017). Entrepreneurial intentions of young women in the Arab world: Socio-cultural and educational barriers. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(6), 880-902.
- Meliou, E. (2020). Family as a eudaimonic bubble: Women entrepreneurs mobilizing resources of care during persistent financial crisis and austerity. *Gender, Work & Organization*, 27(2), 218-235.
- Meliou, E., & Edwards, T. (2018). Relational practices and reflexivity: Exploring the responses of women entrepreneurs to changing household dynamics. *International Small Business Journal*, 36(2), 149-168.
- Merluzzi, J., & Burt, R. S. (2021). One path does not fit all: A career path approach to the study of professional women entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(6), 1366-1393.
- Micelotta, E., Washington, M., & Docekalova, I. (2018). Industry gender imprinting and new venture creation: The liabilities of women's leagues in the sports industry. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 42(1), 94-128.
- Milanov, H., Justo, R., & Bradley, S. W. (2015). Making the most of group relationships: The role of gender and boundary effects in microcredit groups. *Journal of Business Venturing*, 30(6), 822-838.
- Minniti, M., & Nardone, C. (2007). Being in someone else's shoes: the role of gender in nascent entrepreneurship. *Small business economics*, 28, 223-238.
- Mitra, J., & Basit, A. (2021). Personal networks and growth aspirations: a case study of second-generation, Muslim, female entrepreneurs. *Small Business Economics*, 56, 121-143.
- Mohammadi, A., & Shafi, K. (2018). Gender differences in the contribution patterns of equity-crowdfunding investors. *Small Business Economics*, 50, 275-287.
- Morris, M. H., Miyasaki, N. N., Watters, C. E., & Coombes, S. M. (2006). The dilemma of growth: Understanding venture size choices of women entrepreneurs. *Journal of small business management*, 44(2), 221-244.
- Muhammad, N., Robinson, D., & Nisar, M. (2019). The influence of Muslim marriages on entrepreneurial intentions of women entrepreneurs: Evidence from Pakistan. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(7), 1389-1409.
- Muñoz-Bullón, F., & Cueto, B. (2011). The sustainability of start-up firms among formerly wage-employed workers. *International Small Business Journal*, 29(1), 78-102.
- Nadin, S., Smith, R., & Jones, S. (2020). Heroines of enterprise: Post-recession media representations of women and entrepreneurship in a UK newspaper 2008-2016. *International Small Business Journal*, 38(6), 557-577.
- Naldi, L., Baù, M., Ahl, H., & Markowska, M. (2021). Gender (in) equality within the household and business start-up among mothers. *Small Business Economics*, 56, 903-918.
- Neill, S., Metcalf, L. E., & York, J. L. (2017). Distinguishing entrepreneurial approaches to opportunity perception. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(2), 296-316.
- Neneh, B. N. (2019). Customer orientation and performance of women-owned businesses: A configurational approach. *Journal of Small Business Management*, 57, 218-243.

- Neneh, B. N., & Welsh, D. H. (2022). Family support and business performance of South African female technology entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(6), 1631-1652.
- Neuman, E. (2021). Performance and job creation among self-employed immigrants and natives in Sweden. *Small Business Economics*, 56(1), 403-425.
- Neumeyer, X., Santos, S. C., Caetano, A., & Kalbfleisch, P. (2019). Entrepreneurship ecosystems and women entrepreneurs: A social capital and network approach. *Small Business Economics*, 53, 475-489.
- Neville, F., Orser, B., Riding, A., & Jung, O. (2014). Do young firms owned by recent immigrants outperform other young firms?. *Journal of Business Venturing*, 29(1), 55-71.
- Ng, P. Y., Wood, B. P., & Bastian, B. L. (2022). Reformulating the empowerment process through women entrepreneurship in a collective context. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(9), 154-176.
- Ngo, V. D., Evansluong, Q., Janssen, F., & Nguyen, D. K. (2021). Social capital inequality and capital structure of new firms in a developing country: the role of bank ties. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(7), 1649-1673.
- Ngoasong, M. Z., & Kimbu, A. N. (2019). Why hurry? The slow process of high growth in women-owned businesses in a resource-scarce context. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 40-58.
- Nguyen, B., Lin, H., & Vu, N. (2023). Entrepreneurs' gender and small business going green. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 29(7), 1720-1739.
- Nikou, S., Brush, C., & Wraae, B. (2023). Entrepreneurship educators: a configurational analysis of factors influencing pedagogical choices. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 29(11), 81-108
- Noseleit, F. (2014). Female self-employment and children. *Small Business Economics*, 43, 549-569.
- Oggero, N., Rossi, M. C., & Ughetto, E. (2020). Entrepreneurial spirits in women and men. The role of financial literacy and digital skills. *Small Business Economics*, 55, 313-327.
- Ohlsson, H., Broomé, P., & Bevelander, P. (2012). Self-employment of immigrants and natives in Sweden—a multilevel analysis. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(5-6), 405-423.
- Ojediran, O., Discua Cruz, A., & Anderson, A. (2022). Identities and the pursuit of legitimacy: A study of black women wine industry entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(8), 2182-2207.
- Oladipo, O., Platt, K., & Shim, H. S. (2023). Female entrepreneurs managing from home. *Small Business Economics*, 61(2), 447-464
- Olsson, A. K., & Bernhard, I. (2021). Keeping up the pace of digitalization in small businesses—Women entrepreneurs' knowledge and use of social media. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(2), 378-396.
- Oppedal Berge, L. I., & Garcia Pires, A. J. (2020). Gender, formality, and entrepreneurial success. *Small Business Economics*, 55(4), 881-900.
- Orser, B. J., Riding, A. L., & Manley, K. (2006). Women entrepreneurs and financial capital. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 30(5), 643-665.
- Orser, B., Coleman, S., & Li, Y. (2020). Progress or pinkwashing: who benefits from digital women-focused capital funds?. *Small Business Economics*, 55, 363-387.
- Orser, B., Riding, A., & Stanley, J. (2012). Perceived career challenges and response strategies of women in the advanced technology sector. *Entrepreneurship & Regional Development*, 24(1-2), 73-93.
- Orser, B., Riding, A., & Weeks, J. (2019). The efficacy of gender-based federal procurement policies in the United States. *Small Business Economics*, 53, 491-515.
- Orser, B., Spence, M., Riding, A., & Carrington, C. A. (2010). Gender and export propensity. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34(5), 933-958.
- Owalla, B., Nyanzu, E., & Vorley, T. (2021). Intersections of gender, ethnicity, place and innovation: Mapping the diversity of women-led SMEs in the United Kingdom. *International Small Business Journal*, 39(7), 681-706.
- Ozasir Kacar, S., & Essers, C. (2019). The interplay between identity construction and opportunity structures: Narratives of Turkish migrant women entrepreneurs in the Netherlands. *International Small Business Journal*, 37(7), 713-731.
- Ozasir Kacar, S., Essers, C., & Benschop, Y. (2023). A contextual analysis of entrepreneurial identity and experience: women entrepreneurs in Turkey. *Entrepreneurship & Regional Development*, 35(5-6), 460-481.
- Özcan, B. (2011). Only the lonely? The influence of the spouse on the transition to self-employment. *Small Business Economics*, 37, 465-492.
- Ozkazanc-Pan, B. (2014). Postcolonial feminist analysis of high-technology entrepreneuring. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(2), 155-172.
- Ozkazanc-Pan, B., & Clark Muntean, S. (2018). Networking towards (in) equality: Women entrepreneurs in technology. *Gender, Work & Organization*, 25(4), 379-400.
- Padilla-Meléndez, A., Ciruela-Lorenzo, A. M., Del-Aguila-Obra, A. R., & Plaza-Angulo, J. J. (2022). Understanding the entrepreneurial resilience of indigenous women entrepreneurs as a dynamic process. The case of Quechuas in Bolivia. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(9-10), 852-867.
- Pandey, S., & Amezcua, A. S. (2020). Women's business ownership and women's entrepreneurship through the lens of US federal policies. *Small Business Economics*, 54, 1123-1152.

- Parker, S. C. (2006). Learning about the unknown: How fast do entrepreneurs adjust their beliefs?. *Journal of business venturing*, 21(1), 1-26.
- Patel, P. C., & Wolfe, M. T. (2021). In the eye of the beholder? The returns to beauty and IQ for the self-employed. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 15(4), 487-525.
- Pathak, S., Goltz, S., & Buche, M. W. (2013). Influences of gendered institutions on women's entry into entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(5), 478-502.
- Patrick, C., Stephens, H., & Weinstein, A. (2016). Where are all the self-employed women? Push and pull factors influencing female labor market decisions. *Small Business Economics*, 46, 365-390.
- Patterson, N., & Mavin, S. (2009). Women entrepreneurs: Jumping the corporate ship and gaining new wings. *International Small Business Journal*, 27(2), 173-192. APA!
- Pergelova, A., Angulo-Ruiz, F., & Yordanova, D. I. (2018). Gender and international entry mode. *International Small Business Journal*, 36(6), 662-685.
- Pergelova, A., Manolova, T., Simeonova-Ganeva, R., & Yordanova, D. (2019). Democratizing entrepreneurship? Digital technologies and the internationalization of female-led SMEs. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 14-39.
- Peters, P., Blomme, R., De Jager, W., & Van Der Heijden, B. (2020). The impact of work-related values and work control on the career satisfaction of female freelancers. *Small Business Economics*, 55, 493-506.
- Pfefferman, T., & Frenkel, M. (2015). The gendered state of business: Gender, enterprises and state in Israeli society. *Gender, Work & Organization*, 22(6), 535-555.
- Phillips, M., & Knowles, D. (2012). Performance and performativity: Undoing fictions of women business owners. *Gender, Work & Organization*, 19(4), 416-437.
- Pio, E. (2007). Ethnic entrepreneurship among Indian women in New Zealand: A bittersweet process. *Gender, Work & Organization*, 14(5), 409-432.
- Piva, E., & Rovelli, P. (2022). Mind the gender gap: the impact of university education on the entrepreneurial entry of female and male STEM graduates. *Small Business Economics*, 59(1), 143-161.
- Poczter, S., & Shapsis, M. (2018). Gender disparity in angel financing. *Small Business Economics*, 51, 31-55.
- Powell, G. N., & Eddleston, K. A. (2013). Linking family-to-business enrichment and support to entrepreneurial success: do female and male entrepreneurs experience different outcomes?. *Journal of business venturing*, 28(2), 261-280.
- Pritchard, K., Mackenzie Davey, K., & Cooper, H. (2019). Aesthetic labouring and the female entrepreneur: 'Entrepreneurship that wouldn't chip your nails'. *International Small Business Journal*, 37(4), 343-364.
- Pritchard, K., Williams, H. C., & Miller, M. C. (2022). Tracing networked images of gendered entrepreneurship online. *Gender, Work & Organization*, 29(6), 1779-1795.
- Prokop, J., & Wang, D. (2022). Is there a gender gap in equity-based crowdfunding?. *Small Business Economics*, 59(3), 1219-1244.
- Puente, R., Cervilla, M. A., González, C. G., & Auletta, N. (2017). Determinants of the growth aspiration: a quantitative study of Venezuelan entrepreneurs. *Small Business Economics*, 48, 699-726.
- Qi, S., Ongena, S., & Cheng, H. (2022). Working with women, do men get all the credit?. *Small Business Economics*, 59(4), 1427-1447.
- Qin, F., Mickiewicz, T., & Estrin, S. (2022). Homophily and peer influence in early-stage new venture informal investment. *Small Business Economics*, 59(1), 93-116.
- Quigley, N. R., & Patel, P. C. (2022). Reexamining the gender gap in microlending funding decisions: the role of borrower culture. *Small Business Economics*, 59(4), 1661-1685.
- Randolph, A. F., Greenberg, D., Simon, J. K., & Gartner, W. B. (2022). Exploring differences in the antisocial behaviors of adolescent rule-breaking that affect entrepreneurial persistence. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(2), 471-499.
- Raven, P., & Le, Q. V. (2015). Teaching business skills to women: Impact of business training on women's microenterprise owners in Vietnam. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(4), 622-641.
- Richards, H., & Mattioli, F. (2021). Fashioning founders: Dress and gender in the entrepreneurial ecosystem. *Gender, Work & Organization*, 28(4), 1363-1378.
- Robb, A. M., & Watson, J. (2012). Gender differences in firm performance: Evidence from new ventures in the United States. *Journal of Business Venturing*, 27(5), 544-558.
- Rodríguez Gutiérrez, P., Fuentes Fuentes, M. D. M., & Rodríguez Ariza, L. (2014). Strategic capabilities and performance in women-owned businesses in Mexico. *Journal of Small Business Management*, 52(3), 541-554.
- Roomi, M. A. (2013). Entrepreneurial capital, social values and Islamic traditions: Exploring the growth of women-owned enterprises in Pakistan. *International Small Business Journal*, 31(2), 175-191.
- Roos, A. (2019). Embeddedness in context: understanding gender in a female entrepreneurship network. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 279-292.
- Roper, S., & Scott, J. M. (2009). Perceived financial barriers and the start-up decision: An econometric analysis of gender differences using GEM data. *International Small Business Journal*, 27(2), 149-171.
- Rosa, P., & Dawson, A. (2006). Gender and the commercialization of university science: academic founders of spinout companies. *Entrepreneurship and*

- Regional Development*, 18(4), 341-366.
- Rosenbaum, G. O. (2023). The ego-networks of female international entrepreneurs: a mixed-methods study. *Entrepreneurship & Regional Development*, 35(1-2), 103-128.
- Rouse, J., Treanor, L., & Fleck, E. (2013). The gendering of entrepreneurship: theoretical and empirical insights. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(5), 452-459.
- Rugina, S., & Ahl, H. (2023). How research positions Central and Eastern European women entrepreneurs: A 30-year discourse analysis. *Entrepreneurship & Regional Development*, 35(3-4), 241-263.
- Ruth Eikhof, D., Summers, J., & Carter, S. (2013). "Women doing their own thing": media representations of female entrepreneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 19(5), 547-564.
- Sabella, A. R., & El-Far, M. T. (2019). Entrepreneurship as an everyday form of resistance: An exploration of the experiences of Palestinian women street vendors in the occupied Old City of Jerusalem. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(6), 1212-1235.
- Salia, S., Hussain, J., Tingbani, I., & Kolade, O. (2018). Is women empowerment a zero sum game? Unintended consequences of microfinance for women's empowerment in Ghana. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(1), 273-289.
- Santos, F. J., Roomi, M. A., & Liñán, F. (2016). About gender differences and the social environment in the development of entrepreneurial intentions. *Journal of Small Business Management*, 54(1), 49-66.
- Santos, G., Marques, C. S., & Ratten, V. (2018). Entrepreneurial women's networks: the case of D'Uva-Portugal wine girls. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(2), 298-322.
- Santos, S. C., & Neumeyer, X. (2022). Culture and gender in entrepreneurial teams: the effect on team processes and outcomes. *Small Business Economics*, 58(2), 1035-1050.
- Santos, S. C., Nikou, S., Brännback, M., & Liguori, E. W. (2021). Are social and traditional entrepreneurial intentions really that different?. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(7), 1891-1911.
- Saparito, P., Elam, A., & Brush, C. (2013). Bank-firm relationships: do perceptions vary by gender?. *Entrepreneurship theory and practice*, 37(4), 837-858.
- Saridakis, G., Marlow, S., & Storey, D. J. (2014). Do different factors explain male and female self-employment rates?. *Journal of Business Venturing*, 29(3), 345-362.
- Sarpong, D., Nyuur, R., & Torbor, M. K. (2022). Careers of commercially successful female entrepreneurs in context of underdeveloped markets and weak institutions. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 28(3), 698-719.
- Schenkel, M. T., Matthews, C. H., & Ford, M. W. (2009). Making rational use of 'irrationality'? Exploring the role of need for cognitive closure in nascent entrepreneurial activity. *Entrepreneurship and Regional Development*, 21(1), 51-76.
- Scott, L., Dolan, C., Johnstone-Louis, M., Sugden, K., & Wu, M. (2012). Enterprise and inequality: A study of Avon in South Africa. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 543-568.
- Seigner, B. D. C., Milanov, H., & McKenny, A. F. (2022). Who can claim innovation and benefit from it? Gender and expectancy violations in reward-based crowdfunding. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 16(2), 381-422.
- Sena, V., Scott, J., & Roper, S. (2012). Gender, borrowing patterns and self-employment: some evidence for England. *Small Business Economics*, 38, 467-480.
- Senthanar, S., MacEachen, E., Premji, S., & Bigelow, P. (2021). Entrepreneurial experiences of Syrian refugee women in Canada: A feminist grounded qualitative study. *Small Business Economics*, 57, 835-847.
- Shanine, K. K., Eddleston, K. A., & Combs, J. G. (2019). Same boundary management preference, different outcome: Toward a gendered perspective of boundary theory among entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 185-205.
- Shelton, L. M. (2006). Female entrepreneurs, work-family conflict, and venture performance: New insights into the work-family interface. *Journal of small business management*, 44(2), 285-297.
- Shinnar, R. S., Giacomini, O., & Janssen, F. (2012). Entrepreneurial perceptions and intentions: The role of gender and culture. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 465-493.
- Shinnar, R. S., Hsu, D. K., Powell, B. C., & Zhou, H. (2018). Entrepreneurial intentions and start-ups: are women or men more likely to enact their intentions?. *International Small Business Journal*, 36(1), 60-80.
- Shneor, R., Metin Camgöz, S., & Bayhan Karapinar, P. (2013). The interaction between culture and sex in the formation of entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship & Regional Development*, 25(9-10), 781-803.
- Simarasl, N., Jiang, D., Pandey, S., & Navis, C. (2022). Constrained but not contained: How marginalized entrepreneurs overcome institutional bias and mobilize resources. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 16(4), 853-888.
- Simmons, S. A., Wiklund, J., Levie, J., Bradley, S. W., & Sunny, S. A. (2019). Gender gaps and reentry into entrepreneurial ecosystems after business failure. *Small Business Economics*, 53, 517-531.
- Smith, B., & Viceisza, A. (2018). Bite me! ABC's Shark Tank as a path to entrepreneurship. *Small Business Economics*, 50, 463-479.
- Sorenson, R. L., Folker, C. A., & Brigham, K. H. (2008). The collaborative network orientation: Achieving business success through collaborative relationships. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 32(4), 615-634.

- Sperber, S., & Linder, C. (2019). Gender-specifics in start-up strategies and the role of the entrepreneurial ecosystem. *Small Business Economics*, 53, 533-546.
- Srhoj, S., Škrinjarić, B., Radas, S., & Walde, J. (2021). Small matching grants for women entrepreneurs: lessons from the past recession. *Small Business Economics*, 59(1), 117-142.
- Stead, V. (2017). Belonging and women entrepreneurs: Women's navigation of gendered assumptions in entrepreneurial practice. *International Small Business Journal*, 35(1), 61-77.
- Stedham, Y., & Wieland, A. (2017). Culture, benevolent and hostile sexism, and entrepreneurial intentions. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(4), 673-687.
- Stephan, U., Li, J., & Qu, J. (2020). A fresh look at self-employment, stress and health: accounting for self-selection, time and gender. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(5), 1133-1177.
- Stirzaker, R., & Sitko, R. (2018). The older entrepreneurial self: intersecting identities of older women entrepreneurs. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(8), 1748-1765.
- Studdard, N. L., & Munchus, G. (2009). Entrepreneurial firms' acquisition of knowledge using proactive help-seeking behaviour. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 15(3), 242-261.
- Svaleryd, H. (2015). Self-employment and the local business cycle. *Small Business Economics*, 44, 55-70.
- Swail, J., & Marlow, S. (2018). 'Embrace the masculine; attenuate the feminine'-gender, identity work and entrepreneurial legitimation in the nascent context. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(1-2), 256-282.
- Szerb, L., Rappai, G., Makra, Z., & Terjesen, S. (2007). Informal investment in transition economies: Individual characteristics and clusters. *Small Business Economics*, 28, 257-271.
- Tandrayen-Ragoobur, V., & Kasseeah, H. (2017). Is gender an impediment to firm performance? Evidence from small firms in Mauritius. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(6), 952-976.
- Tegtmeier, S., Kurczewska, A., & Halberstadt, J. (2016). Are women graduates jacquelines-of-all-trades? Challenging Lazear's view on entrepreneurship. *Small Business Economics*, 47, 77-94.
- Thapa, A. (2015). Determinants of microenterprise performance in Nepal. *Small Business Economics*, 45, 581-594.
- Thébaud, S. (2016). Passing up the job: The role of gendered organizations and families in the entrepreneurial career process. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 40(2), 269-287.
- Thompson-Whiteside, H., Turnbull, S., & Fletcher-Brown, J. (2021). How women in the UAE enact entrepreneurial identities to build legitimacy. *International Small Business Journal*, 39(7), 643-661.
- Thompson, P., Jones-Evans, D., & Kwong, C. (2009). Women and home-based entrepreneurship: Evidence from the United Kingdom. *International Small Business Journal*, 27(2), 227-239.
- Tlaiss, H. A. (2015). Entrepreneurial motivations of women: Evidence from the United Arab Emirates. *International Small Business Journal*, 33(5), 562-581.
- Tlaiss, H. A. (2019). Contextualizing the career success of Arab women entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 226-241.
- Tlaiss, H. A., & Kauser, S. (2019). Entrepreneurial leadership, patriarchy, gender, and identity in the Arab world: Lebanon in focus. *Journal of Small Business Management*, 57(2), 517-537.
- Tlaiss, H. A., & McAdam, M. (2021). Islam, Arab women's entrepreneurship and the construal of success. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(3), 821-844.
- TM, A., & Joseph, R. P. (2021). Gender and firm innovation-A systematic literature review and future research agenda. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 27(2), 301-333.
- Tocher, N., & Rutherford, M. W. (2009). Perceived acute human resource management problems in small and medium firms: an empirical examination. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(2), 455-479.
- Torri, M. C. (2016). Linking Small-Scale Commercial Activities and Women's Health: The Jamu System in Urban Areas of Java, Indonesia. *Journal of Small Business Management*, 54(1), 341-355.
- Ukanwa, I., Xiong, L., Wasim, J., & Galloway, L. (2022). Microfinance and micropreneurship in rural South-East Nigeria: an exploration of the effects of institutions. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(7-8), 650-667.
- Uzuegbunam, A. O., & Uzuegbunam, I. (2018). Arm's-length or give-and-take? Gender differences in the relational orientation of new ventures in Sub-Saharan Africa. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 12(4), 522-541.
- Van der Zwan, P., Verheul, I., & Thurik, A. R. (2012). The entrepreneurial ladder, gender, and regional development. *Small Business Economics*, 39, 627-643.
- van Stel, A., & van der Zwan, P. (2020). Analyzing the changing education distributions of solo self-employed workers and employer entrepreneurs in Europe. *Small Business Economics*, 55, 429-445.
- Verduijn, K., & Essers, C. (2013). Questioning dominant entrepreneurship assumptions: the case of female ethnic minority entrepreneurs. *Entrepreneurship & Regional Development*, 25(7-8), 612-630.
- Verheul, I., Carree, M., & Thurik, R. (2009). Allocation and productivity of time in new ventures of female and male entrepreneurs. *Small business economics*, 33, 273-291.
- Verheul, I., Stel, A. V., & Thurik, R. (2006). Explaining female and male entrepreneurship at the country

- level. *Entrepreneurship and regional development*, 18(2), 151-183.
- Vershinina, N., & Rodgers, P. (2020). Symbolic capital within the lived experiences of Eastern European migrants: A gendered perspective. *Entrepreneurship & Regional Development*, 32(7-8), 590-605.
- Vershinina, N., Markman, G., Han, L., Rodgers, P., Kitching, J., Hashimzade, N., & Barrett, R. (2020). Gendered regulations and SME performance in transition economies. *Small Business Economics*, 58(2), 1113-1130.
- Vershinina, N., Phillips, N., & McAdam, M. (2022). Online communities and entreprenuring mothers: practices of building, being and belonging. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(7-8), 742-764.
- Villares-Varela, M., & Essers, C. (2019). Women in the migrant economy. A positional approach to contextualize gendered transnational trajectories. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 213-225.
- Vracheva, V., & Stoyneva, I. (2020). Does gender equality bridge or buffer the entrepreneurship gender gap? A cross-country investigation. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(8), 1827-1844.
- Wagner, J. (2007). What a difference a Y makes-female and male nascent entrepreneurs in Germany. *Small business economics*, 28, 1-21.
- Wall, S. (2015). Dimensions of precariousness in an emerging sector of self-employment: a study of self-employed nurses. *Gender, Work & Organization*, 22(3), 221-236.
- Walter, S. G., Parboteeah, K. P., & Walter, A. (2013). University departments and self-employment intentions of business students: A cross-level analysis. *Entrepreneurship theory and practice*, 37(2), 175-200.
- Wang, J., Li, Y., & Long, D. (2019). Gender gap in entrepreneurial growth ambition: The role of culturally contingent perceptions of the institutional environment in China. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(6), 1283-1307.
- Wang, Q. (2019). Gender, race/ethnicity, and entrepreneurship: women entrepreneurs in a US south city. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(8), 1766-1785.
- Wang, W., Eddleston, K. A., Chirico, F., Zhang, S. X., Liang, Q., & Deng, W. (2023). Family Diversity and Business Start-Up: Do Family Meals Feed the Fire of Entrepreneurship?. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 47(4), 1265-1297
- Wang, Y., & Warn, J. (2018). Chinese immigrant entrepreneurship: Embeddedness and the interaction of resources with the wider social and economic context. *International Small Business Journal*, 36(2), 131-148.
- Wang, Y., Li, Y., Wu, J., Fu, L., & Liang, R. (2023). How the interplay of gender and culture shapes crowdfunding performance: a multilevel study. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 29(2), 477-505.
- Wang, Y., Li, Y., Wu, J., Ling, L., & Long, D. (2023). Does digitalization sufficiently empower female entrepreneurs? Evidence from their online gender identities and crowdfunding performance. *Small Business Economics*, 61(1), 325-348.
- Watson, J. (2012). Networking: Gender differences and the association with firm performance. *International Small Business Journal*, 30(5), 536-558.
- Webster, N. A., & Haandrikman, K. (2022). Exploring the role of privilege in migrant women's self-employment. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 46(6), 1534-1568.
- Welsh, D. H., Kaciak, E., Mehtap, S., Pellegrini, M. M., Caputo, A., & Ahmed, S. (2021). The door swings in and out: The impact of family support and country stability on success of women entrepreneurs in the Arab world. *International Small Business Journal*, 39(7), 619-642.
- Welsh, D. H., Llanos-Contreras, O., Alonso-Dos-Santos, M., & Kaciak, E. (2021). How much do network support and managerial skills affect women's entrepreneurial success? The overlooked role of country economic development. *Entrepreneurship & Regional Development*, 33(3-4), 287-308.
- Welsh, D. H., Memili, E., Kaciak, E., & Ochi, M. (2014). Japanese women entrepreneurs: implications for family firms. *Journal of Small Business Management*, 52(2), 286-305.
- Werbel, J. D., & Danes, S. M. (2010). Work family conflict in new business ventures: The moderating effects of spousal commitment to the new business venture. *Journal of Small Business Management*, 48(3), 421-440.
- Westhead, P., & Solesvik, M. Z. (2016). Entrepreneurship education and entrepreneurial intention: Do female students benefit?. *International small business journal*, 34(8), 979-1003.
- Wheadon, M., & Duval-Couetil, N. (2019). Token entrepreneurs: A review of gender, capital, and context in technology entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 308-336.
- Wheadon, M., & Duval-Couetil, N. (2019). The gendering of entrepreneurship on reality television. *Journal of Small Business Management*, 57(4), 1676-1697.
- Wieland, A. M., Kemmelmeier, M., Gupta, V. K., & McKelvey, W. (2019). Gendered cognitions: a socio-cognitive model of how gender affects entrepreneurial preferences. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 178-197.
- Wilks, M. C. (2019). Activist, entrepreneur, or caretaker? Negotiating varieties of women in development. *Gender & Society*, 33(2), 224-250.
- Williams, C. C., & Horodnic, I. A. (2015). Self-employment, the informal economy and the marginalisation thesis: some evidence from the European Union. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(2), 224-242.
- Williams, C., & Martinez, A. (2014). Is the informal economy an incubator for new enterprise creation? A gender

- perspective. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 20(1), 4-19.
- Williams, H. C., Pritchard, K., Miller, M. C., & Reed, C. (2021). Climbing to freedom on an impossible staircase: Exploring the emancipatory potential of becoming an entrepreneur-employer. *International Small Business Journal*, 39(5), 424-449.
- Williams, J., & Patterson, N. (2018). New directions for entrepreneurship through a gender and disability lens. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(8), 1706-1726.
- Wilson, F., Kickul, J., & Marlino, D. (2007). Gender, entrepreneurial self-efficacy, and entrepreneurial career intentions: Implications for entrepreneurship education. *Entrepreneurship theory and practice*, 31(3), 387-406.
- Wolfe, M. T., & Patel, P. C. (2016). Grit and self-employment: a multi-country study. *Small Business Economics*, 47, 853-874.
- Wolfe, M. T., & Patel, P. C. (2019). To your health: health insurance, self-employment exit, and older entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 57(2), 593-615.
- Wu, Z., & Chua, J. H. (2012). Second-order gender effects: The case of US small business borrowing cost. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 36(3), 443-463.
- Xheneti, M., Karki, S. T., & Madden, A. (2019). Negotiating business and family demands within a patriarchal society—the case of women entrepreneurs in the Nepalese context. *Entrepreneurship & Regional Development*, 31(3-4), 259-278.
- Xian, H., Jiang, N., & McAdam, M. (2021). Negotiating the female successor-leader role within family business succession in China. *International Small Business Journal*, 39(2), 157-183.
- Xiao, W., & Wu, M. (2021). Life-cycle factors and entrepreneurship: Evidence from rural China. *Small Business Economics*, 57, 2017-2040.
- Xiong, L., Ukanwa, I., & Anderson, A. R. (2020). Institutional influence and the role of family in poor women's micro-preneurship. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 26(1), 122-140.
- Yacus, A. M., Esposito, S. E., & Yang, Y. (2019). The influence of funding approaches, growth expectations, and industry gender distribution on high-growth women entrepreneurs. *Journal of Small Business Management*, 57(1), 59-80.
- Yeröz, H. (2019). Manifestations of social class and agency in cultural capital development processes: An empirical study of Turkish migrant women entrepreneurs in Sweden. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 25(5), 900-918.
- Yordanova, D. I., & Alexandrova-Boshnakova, M. I. (2011). Gender effects on risk-taking of entrepreneurs: evidence from Bulgaria. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 17(3), 272-295.
- Yousafzai, S. Y., Saeed, S., & Muffatto, M. (2015). Institutional theory and contextual embeddedness of women's entrepreneurial leadership: Evidence from 92 countries. *Journal of small business management*, 53(3), 587-604.
- Zgheib, P. (2018). Multi-level framework of push-pull entrepreneurship: comparing American and Lebanese women. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 24(3), 768-786.
- Zhao, E. Y., & Yang, L. (2021). Women hold up half the sky? Informal institutions, entrepreneurial decisions, and gender gap in venture performance. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 45(6), 1431-1462.

Tillväxtverket

Swedish Agency for Economic
and Regional Growth

Tel 08-681 91 00
tillvaxtverket.se

Tillväxtverket arbetar för hållbar tillväxt och konkurrenskraftiga företag i alla delar av Sverige.

Det gör vi genom att stärka företag och regioner. Vi erbjuder kunskap, nätverk och finansiering. Det ger direkt nytta till företag, och också förutsättningar för företag och regioner att möta framtidens utmaningar. Tillväxtverket är en nationell myndighet med regional närvaro på nio orter. Ett Sverige med fler företag som vill, kan och vågar är vår vision.